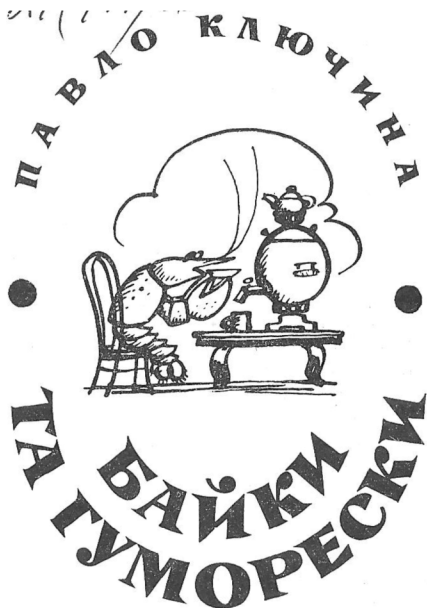

ПАВЛО КЛЮЧИНА

ТАЛ
БАЙКИ
ТУМОРЕСКИ

БУКОВ
ЗЕМЛИ
ЛЮБОВИ

Київ
Видавництво художньої літератури
«Дніпро»
1978

У2
К52

У книжці вміщено все краще з творчого доробку відомого письменника-гумориста — байки, сатиричні вірші, гуморески, епіграми та невеличкий розділ лірики.

К $\frac{70403-102}{M205(04) - 78}$ 88-78

© Видавництво
«Дніпро», 1978

ПАВЛО КЛЮЧИНА

(1914—1972)

На стародавньому шляху Конотоп — Ромни примостилося собі село Карабутове. Село, як село. В історії нічим особливим не прославилось. Звичайне собі, скромне село.

Але коли ви потрапите часом у Карабутове, не раджу вам робити вигляд, що ви дивитесь на нього, як на пересічний населений пункт. В такому разі карабутівці подивляться на вас, як на марсіянину.

— А ви знаєте, хто в нашому селі жив і працював? — питають вас у Карабутовім. — Павло Ключина в нашому селі жив і працював. Зрозуміли?

А якщо ви, не приведи господи, якимось чином, ну виразом свого обличчя, чи ще якимось знаком дасте зрозуміти, що взагалі не знаєте, хто такий Павло Ключина, то на вас подивляться, як на...

Але найкраще в такому разі взагалі не потикатися в Карабутове, де багато років жив, вчителював і писав хороші, талановиті байки Павло Ключина.

У наш час можна по пальцях перелічити літераторів, котрі живуть, як кажуть, у глибинці. Один початківець з Вінниці, коли я сказав йому якомсь, що Павло Ключина живе на селі, аж руками сплеснув:

— Та що ви таке кажете?! Ключина ж у Києві живе.

Він, бачте, переконаний, що справжній письменник повинен жити тільки в Києві. І то в центрі! Ну можна ще в Харкові, ну ще в Одесі, ну ще у Львові чи в Донецьку. А на селі? Та що ви — яка там творчість!

— А Шолохов? — кажу таким.

— Що Шолохов! Шолохов — явище! Нам із ним не рівнятися...

Так от, у селі Карабутове жив і працював відомий наш сатирик, майстер байки Ключина. Жив у Карабутовім на Сумщині, а слово його, гостре та дотепне, лунало по всій Україні.

Лунало із сторінок «Перця», з газет та літературних збірників, із багатьох книг байок і віршів, що їх благословили в світ видавництва України.

Павло Ключина був завжди творчо молодим, бадьорим, по-парубоцькому життєрадісним і неймовірно працюючим.

Працьовитість — рідна сестра таланту. Уперта, мужицька працюючість і допомогла Павлові Ключині по-справжньому відшліфувати свій сатиричний талант і зайняти чільне місце в нашій українській радянській гумористиці.

На цю щасливу рису характеру письменника звертав нашу увагу Остап Вишня. Пам'ятаю — було це років тридцять тому, — на редколегії «Перця» ми обговорювали цикл нових байок молодого початківця Павла Ключини.

— Читаю я Ключину і дедалі більше переконуюсь, що він таки з царем у голові, — сказав Павло Михайлович — Остап Вишня. — При тому з сатиричним царем! Відчувається, що він все подужає. Упертий, видать, чоловік і семижильний. Намотайте собі на вус, товариші, що ми вже маємо ще одного талановитого байкаря.

Павло Ключина усе «подужав», його творчість піднялася з тих пір ще на багато щаблів вище. Уже будучи відомим, зрілим сатириком-байкарем, Ключина працював над кожним твором, над кожним рядком, над кожним словом з тією завидною наполегливістю, вимогливістю і, я б сказав, самокритичністю, які були притаманні сатирикові і в пору його літературної молодості.

Бути сатириком — не легкий хліб. Сатирик повинен сильно, беззавітно любити добро, щоб з такою ж силою і самовідданістю ненавидіти зло. Павло Ключина вмів любити і вмів ненавидіти. Живе, яскраве свідчення тому його літературна спадщина.

Рано, дуже рано пішов від нас талановитий байкаря. Пішов у розквіті свого яскравого сатиричного таланту, пішов, коли в голові роїлося стільки цікавих, оригінальних задумів і планів, коли саме писалося б і писалося б!.. Та ми завжди будемо згадувати його щирим, добрим словом, завжди будемо вдячні йому за те, що він лишив людям.

Федір МАКІВЧУК

БАЙКИ

ПЕНЬ ТА ДЕРЕВО

Трухлявий Пень побачив біля себе
Гіллясте молоденьке Деревце
І розходився: — Неподобство це!
Земля й вода тут не для тебе.
Тут все мое. Сусідів не терплю.
Та я тебе сухим кілком зроблю!
Твоя загибель прийде скоро...—
А Деревце все піднімалось вгору,
Шуміло вітами над Пнем
І стало Деревом-богатирем.
— Ні, я зведу тебе. Немає більш терпіння.
Засохнеш ти,— скрипів у гніві Пень
І намагався з дня на день
Душити Дерево вмираючим корінням.
А Дерево сказало так йому:
— Ех ти, Пенюк... Загрожуєш? Кому?
Безсилий ти, щоб ріст мій зупинити.
Мені цвісти. Тобі, старому,— гнити.

Немало літ
Грозив старий нам світ.
А ми все ростемо, як дерево могутнє.
Належить нам майбутнє.

КРАПЛЯ

(Лірична байка)

Маленька Крапелька летіла з хмари в Море,
А Вітер підхопив її.— О горе!
Хотілося скоріш потрапити туди,
Щоб Морю синьому додати води,—
Сказала Крапелька,— а я все тут літаю...
— А там без тебе Море висихає,—
Сміється Вітер.— Ну, чого сумна?
Навколо, глянь, простори неозорі.
А що ти можеш дати Морю?
Там і без тебе не побачиш дна...—
Та Крапля все-таки до Моря лине,
Душею рветься, крихітка моя.
— Без мене,— каже,— Море не загине,
А як без Моря жити буду я?..
Одна-однісінька —
це ж невимовне горе!

Я — крапелька,
зате народ мій — море!

БАТІГ

Щоб Кошик у дорозі краще біг,
Хитрющий Чоловік зробив батіг.
Над батіжком трудився він немало.
Зате ж батіг — такого не бувало!

М'якенькі китиці букетиком висять,
Маленьких вузликів зав'язано штук п'ять,
Химерне плетиво — то вчетверо, то втрьох,
Між плетивом новеньких кілець двоє,
Повиті шовком добрі ремінці
І щось причеплене блискуче на кінці.

— Поглянь сюди: це ж не батіг — картина! —
Гукає Чоловік той до Коня.
А Кінь зітхнув: — І все-таки щодня
Болітиме від нього в мене спина,
Даремно причепив ти китиці м'які...

В колонізаторів прийоми теж такі.

ВОВК-ХУДОЖНИК

Художник Вовк картину малював.

Овечку попросив, щоб позувала.

Днів через два

З картини, мов жива,

Овечка поглядала.

Вовк задоволений: — Отут би ще букет...—

Домалював... Подумав ще хвилину —

І підписав картину:

«Художник Вовк. Автопортрет».

Закарпатські деякі газети

Друкують отакі «автопортрети».

МІСЯЦЬ ТА ЗЛОДІЙ

Надумався один кмітливий Злодій
Сховати Місяць від людей.
Біда йому з тим Місяцем, та й годі:
Вночі надворі видно, як удень.
А вкрасти щось по темному зручніше —
Той Злодій, звісно, темряву любив.
Отож він десь рядно схопив,
До двох кілків приладив якміцніше
І вгору високо підняв.
— Хай буде тьма! — сказав.—
Хай гине світло!..—
А згори веселе
Лилось проміння на поля, оселі.
— Не допомгло. Мале, мабуть, рядно.
Ну, що ж? Зшивати двоє ряден треба.
Чи так, то й так. Закрию — все одно.
Закрию ряднами все небо! —
Робота неважка: сказав — зробив.
Не допомгло... Ще доточив ряднину.
Не допомгло... Пришив стару свитину...
А Місяць світить, як раніш світів.

Ми скажемо заморським брехунам:
— Ніщо не допоможе вам.
Брехню з брехнею можна зшити,
Та нашу правду не закрити!

ВОВК І КОЗА

Стара довірлива Коза
Зустрілась з Вовком під горою.
Вовк привітався і сказав:
— Ходім вечеряти зі мною...—
Зайшли вони за кущ лози.
Води з ріки ковтнули трохи —
І закусили...

Від Кози

Остались ратиці та роги.

Це трапилось у наші дні
В заморській дальній стороні.

ГАДЮКА

Гадюка вилізла з кубла
І на дорозі причаїлась.
Не думайте, що проти сонця грїлась.
Була Гадюка зла.
Сичала, оглядалася сердито
І ждала, щоб кого вкусити.
Так і лежала в колї вузькій,
Мов чорна стрічка, на піску забута,
А з рота капала отрута,
І шкура морщилась на гадині слизькій.
Щось загуло. Гадюка не тікала,
З дороги не полізла до кубла.
Дугою вигнулась, приготувалась —
І кинулась навстріч...
Машина прогула.
А де ж нападниця? Що трапилось з нею?
Не видно — змішана з землею.
Кісток її не знайде й крук...

Такий кінець чекає всіх Гадюк!

ЇЖАК ТА ЛИСИЦЯ

В діброві під дубком
Зустрілася Лисиця з Їжаком.
Поглянула і мовила співуче:
— Який же ти, мій братику, колючий!
Твоє нещастя — колючки оті.
Незручно з ними у житті.
Ти через них незгоди всюди маєш,
Неласка скрізь — на полі і в гаю.
Напевно, мучишся, від заздрощів згоряєш,
Як дивишся на шерсть м'яку мою.
Мені на світі справді легко жити:
Я хоч до кого близько підійду.
А ти...

Послухай! Спробуй поголитись.
Їй-богу, буде до ладу! —

Їжак мовчав. А потім повернувся
І якось ненароком, в тісноті,
Голками до Лисиці доторкнувся.
Що тій аж запекло на животі.
Рвонула вбік, пробігла кілька кроків,
Почухалась об яблуньку стару...
Їжак сміється: — Отака морока.
Кому незручно з нас? Ніяк не розберу.
Мені з голками — так собі... байдуже.

І не голісь, колючий друже!

В ЗООПАРКУ

Чинуша в зоопарк зайшов —
Хотілося на звірів подивиться.
Його цікавили не тхір, не ховрашок,
Не сірий вовк і, звісно, не лисиця,
Не зграї всяких лебедів, гусей,
Не дичина дрібна місцева...
Його тягло — це перш за все —
Поглянути на лева.
Владика, цар, могутній, сильний лев!
(Від цього вже залазить страх у душу!)
Та де ж той лев?

І раптом — грізний рев!
Зіщулився, зігнувся наш Чинуша.
Тривожний страх всього його здавив.
Зробив ще крок — і зупинився:
На нього прямо з клітки лев дивився...
Чинуша шапку скинув з голови —
І лева поклонився.
Аж засміявся збоку сторож-дід:
— Таке трапляється не часто...—
Оглянувся Чинуша, витер піт:
— Ви про поклін?.. За це не осудіть.
Я звик... перед начальством.

ВОВК ТА ЛЕВ

Голодний Вовк побачив Лева в полі
І вигукнув: — Оце шматок м'яся!
Мені і дітям буде тут доволі...
З якого тільки починать кінця?
Ось зараз я до нього придивлюся —

І потрошити заходжуся.—

Та тільки Вовк до Лева підійшов,
Чогось відразу затрусилась нога,
Зігнулась спина, охолола кров...
І він приліг в канаві край дороги.
Якась Ворона, що летіла в гай,
До Вовка каркнула сміливо:

— Чого ти дивишся? Р-розпочинай!

Гр-ризи за хвіст! Скуби його за гр-риву!

В таких ділах ти, кажуть, молодець.

Р-розпочинай! Чого повісив вуха?

— Е,— каже Вовк,— почати — це не штука.

А що то буде за кінець?

ХМІЛЬ

Зелений Хміль, побачивши Калину,
Почав шептати їй улесливі слова:
— Люблю тебе, красуне лісова!
Не розлучатися б нам, рідна, до загину.

Таких, як ти,
У лісі не знайти.

Жоржина не зрівняється з тобою.
В моїх обіймах розквітай, рости,
Красуйся зеленню буйною!..—

Ну як тут не повірити йому?
Калина слухала і вірила всьому,
А Хміль тим часом вився,

Згинався, кільцями крутився —
Аж поки всю Калину не обвив,
Помалу забираючись угору...

За що ж Калину Хміль хвалив?
За те, що в ній знайшов собі опору,—
На спині в неї жив.

СОКІЛ

З гнізда піднявся Сокіл молоденький.
Йому кричать: — Дитино, зупинись!
Куди летиш без батька і без неньки?
Не для таких, як ти, безмежна вись.—
А він летить, на зойки не зважає
І вже кружляє ген на висоті.
На крилах Сокола промінням сонце грає,
Під крилами хмаринки золоті.
А він летить...

Не треба зупиняти.

Досягне ще нової висоти.
Гордितись будуть сином батько й мати,
Для того й крила дано, щоб літати.
Лети, Соколику, лети!

СИЛА ЗЕМЛІ

Немудрі люди дивувалися колись:
— Чого ти, Дубе товстокорий,
Чим вище піднімаєшся угору,
Тим глибше корені пускаєш вниз? —
А Дуб сказав: — В землі беру я силу.
Якби угору тільки ліз
І не пускав коріння вниз,
Мене б давно вже бурі повалили.

БЕЗ ПЕРЕВЕСЛА

Покуси жита підгребли в купки
І так покинули лежати
(Не встигли перевеслами зв'язати),
А вже в купах шуміли Колоски:
— Тепер ми у снопах. Нам не страшні негоди.
Бо гурт є сила, кажуть у народі...—
Та вітер налетів, як вихор, закрутив,
Не стало Колосків. Де й ділись —
невідомо.

Без перевесла сніп — солома.
Без єдності і гурт — не колектив.

ОСЕЛ ТА ЛИСИЦЯ

Осел звільнив Лисицю із роботи:
— Іди з пташарні геть, кума!
Для птиці ти страшніша, ніж чума.—
І показав злодійці на ворота.—
Без тебе тут не знатимем біди.

Іди!..—

Та щоб не дуже скривдити Лисицю,
Осел на руки їй таку бумагу дав:
«Лисиця — майстер птичих справ.
Вона, як мати, любить птицю.
Її ми знаємо немало літ.
Сумлінно на пташарні працювала.
Гусяток доглядала так як слід
І не одну за це подяку мала».
Кума бумагу ту взяла
І через день... назад Ослові принесла
З такою ось припискою до неї
(Ведмідь нашкябав лапою своєю):
«Ти справді, брат, о с е л!
Таких працівників не гонять за ворота.
Наказую прийняти на роботу —
На ту ж пташарню. Все».
Осел сюди й туди: це ж знову мука...

Ведмідь не винен тут.

А для Осла — наука.

ГОРДІЙ НА ГОРІ

Гордїй на гору вилїзти старався,
Довгенько лїз, а все-таки добрався.
Поглянув навкруги: — Оце так висота!
Та звїдси й видимість не та!

Здравши голову, ходив він по вершині,
Не вниз дивився, а на хмари сині.

Йому кричали: — Носа не дери!
Дивись під ноги, бо впадеш з гори.—
А він своє: — Мені видніше... знаю! —
І крок за кроком прямував до краю.
Ось-ось покотиться по схилу вниз —
Остався тільки виступ, мов карниз.
Гордїй на виступ той поставив ногу —
І обірвалася його дорога.
Не встиг і крикнути — посунувся з гори.

Посунувся — то й біс його бери!

ЛИСИЧИЙ ТАЛАНТ

Старий Козел, що керував баштаном,
Шукав собі помічника.
Робота, звісно, на баштані не важка,
Але в Козла діла ішли погано:
То вкраде хтось кавун, то гудину знесе.
Потрібний помічник — і все.
— Візьми мене,— звернулася Лисиця.
Козел уперся: — Боже борони!
Та знаєш ти, що кавуни не птиця?
До кавунів Лисиця не годиться,
Як не годяться до бджільництва Барани.
Не зможеш ти за кавунами доглядати.
Ніяких здібностей. Аби зарплата йшла? —
Лисиця хитро подивилась на Козла:
— Про здібності мої начальство хоче знати?
Сліди хвостом я вмію з а м і т а т и!..

За що і прийнята була.

МУХА НА ПАСІЦІ

На пасіку, де Бджіл рої гули,
Пролізла якось Муха-цокотуха
І розійшлася — тільки слухай!
Для себе не шкодує похвали:
— Я попрацюю,— Бджолам заявляє.—
Ви ще побачите трудів моїх плоди.
І тут і там остануться сліди...—
Тим часом день за днем минає,
Весна і літо пролітає,
А від її трудів
Не видно щось слідів —
Немає!
У Мухи тільки розтовстів живіт
(Не від турбот — від меду, скажем прямо!)
Та ще, як піднялася у політ,
Там, де сиділа, залишився слід —
Маленька пляма...

Недавно ледаря в артілі я зустрів —
Він за обідом з ложкою сидів.
Я подивився й випалив щодуху:
— Гоніть від меду М у х у!

СВИНЯ В НАРИТНИКАХ

Хтось на Свиню наритники надів.
Свиня від радості затулала ногами:
— Тепер я позмагаюсь з рисаками.
Ведить сюди найкращих рисаків!
— Вгамуйся-но,— озвався Пес несміло.—
Це зовсім не свиняче діло.
В чужі наритники даремно ти вдяглась...—
Свиня не слухає, ще дужче затялась...
— Ведить Коня! В нас будуть перегони...—
Ну що ти зробиш? Привели Коня.
Свиня — трюх-трюх — пробігла перші гони
І простяглася на піску з розгону...

Хоч і в наричниках, а все-таки Свиня.

ОСА ТА БДЖОЛА

Оса хвалилась: — На Бджолу я схожа —
Не гірше від Бджоли жалом шпигнути можу.
Бджолину славу перейму колись.

А Пасічник: — Жало не допоможе.
Ти не жалом, а медом похвались.

ЧЕРЕПАХА

Раз хвастовита Черепаха
Коня зустріла серед шляху,—
Мабуть, давно знайома з ним була,—
Зустрілася і мову повела:
— Поглянь! Яка я показна і гожа!
Та я на рицаря, мій друже, схожа.
Покрита панциром статура вся моя.
Ну чим, скажи, не рицар я? —
А Кінь зітхнув: — Послухай, що скажу я.
Твої слова — безікання пусте.
Із тебе рицар — як із клоччя куля.
Не рицар ти, а так... ні се ні те.
Про панцир говориш ти правдиві речі,
Але хизуєшся дарма:
Ти в панцирі — ніхто не суперечить,—
А що під панциром? Похилі плечі?
Хороброї ж душі нема!

Не всякому допомагають лати.
Ще треба рицарську натуру мати.

НЕСУЧКА

Чубата Курочка одно яйце знесла,
А потім жиром обросла —
І не несеться (в тім-то й закарлючка!),
А все сокоче: — Я несучка!
Колись вивчати будуть досвід мій...

Біда, що дехто вірить їй.

ІНДИК-АДМІНІСТРАТОР

Індик зробив перестановку кадрів:

Він Селезня направив до курчат,

А Півня — до качат...

— Робота піде. Можете позаздрить,—

Хвалився всім бундючний керівник.

І раптом чує одчайдушний крик:

— У річці потопилися курчата —

Іх Селезень пірнати вчив.—

А тут і Півень галас учинив:

— Втекли на воду вражі каченята! —

Індик від горя голову схилив,

На Півня свариться: — Казав тобі, дивися...

Чому з качатами ти разом не поплив?

Та й Селезень...

Ну й кадри я нажив!

З такими кадрами хоч сам топися.

Ідіть з очей моїх! — нагримав керівник.

Морока з кадрами —

з такими, як Індик!

ЛОЗИНА

Гнучка, висока і тонка —
Росла Лозина край ставка.
Праворуч Клен, ліворуч Дуб зелений.
Лозина з ними гру веде:
Дмухне вітрець — нахилиться до Клена,
Повіє ще — до Дуба припаде.
А то й до Ясена нагнеться: — Любий! —
Повернеться — те саме скаже Дубу...
До багатьох схиляється вона,
А доживатиме свій вік одним одна.
І Дуб, і Клен піднімуться угору,
І Ясен молодий її забуде скоро.
Лиш вітер гнутиме покинуту, саму.
І кожний скаже їй з гірким докором:
— Будь вірна одному!

БДЖОЛА І ТРУТЕНЬ

В науку до Бджоли
Малого Трутня віддали:
Хай вчиться він збирати мед віднині
І пізнає всі мудрості Бджолині.

Бджола

Навчала, як могла... Проте
Навчити Трутня — літній день короткий.
Пройшла весна і літо золоте,
А він з усіх наук засвоїв тільки те,
Що мед солодкий.

Ця байка про нероб, що вчилися сяк-так
І знають лиш одно: чужого хліба смак.

КРИКЛИВА КУРОЧКА

Біля ганку
Одного ранку
Рябенька Курочка зчинила крик.
Сполохались і Півень, і Індик,
І навіть Гуси їсти перестали:
— Що сталося? — здивовані, питали.

А Курка кудкудакала на всі лади,
Кричала, кликала:
— Сюди! Сюди! Сюди!
Я покажу диковину велику,
Не бачили такої зроду-звіку!

Всі птиці збіглися:
— Цікаво це!
Ану, покажуй, що ти там створила! —
Рябенька підняла угору крила —
І всі побачили в гнізді... яйце.
Не золоте, звичайне.
В чому ж справа?

Рябенька Курочка хотіла слави.

КАМІНЬ НА ШЛЯХУ

На битому шляху, в прохожих під ногами,
Валявся Камінь.
Чи їде хто, чи йде,
На той валун наткнеться
І, не помітивши, зачепиться, спіткнеться,
А іноді впаде.
А дехто, обережний, вбік звертає —
Дорогу обхідну шукає...

Недавно ось
Прийшов один — упав
І так, що ледве встав.
З'явився другий — обійшов стежками.

А третій підійшов, нагнувся, взяв руками
Важкий лежачий Камінь
І покотив у рів — аж загуло.
Щоб на шляху каміння не було,
Щоб не валялось зайве під ногами!
Від Каменя лишився тільки слід...
Ніяких перешкод на тій путі немає.

І в нас каміння на шляху буває —
Не обминай, не йди в обхід.
Коти його у рів — нехай не заважає!

ПІВЕНЬ ПІД ХМАРАМИ

Всі птиці стали помічати,
Що Півень вгору голову дере;
Залізе іноді на дерево старе,
Ще й шию витягне — мов хоче хмар дістати.

Курей довів, бездушний, до плачу.
— Ну що з ним робиться? — налякані, питають.
А Півень їм: — На небо полечу,
Під хмарами з Орлами політаю.
Низеньке сідало у нашому дворі,
Та вже й обридло тут жучків збирати.
Я хочу там, де хмари, угорі
Ку-ку-рі-ку над світом проспівати!

Крильми махнувши, Півень полетів.
Всі ахнули: — Куди? Куди він лине?! —
А Півень на городі край долини,
Захекавшись, на купу хмизу сів.
І там таки подумав сам про себе:
«Сміятись будуть всі — старі й малі...»

Мораль ясна:
Чим лізти здуру в небо,
Зроби що-небудь добре на землі.

РАК-САМІТНИК

На мілководді тихо й непомітно
Жив Рак-самітник.
Далеко в море зроду не ходив.
То вправо пересунеться, то вліво,
То крок сюди, то крок туди...
І жив, здавалося, щасливо.
Ніде, ні в кого не бував.
Не знав, що робиться довкола.
Ні з ким не мав ніяких справ —
Ніколи.
І так прожив немало літ.
Самотньо ювілеї відзначав...
Вмираючи, сказав: — Пожив,
Одначе,
Я радості не знав: маленький дуже світ...

Великий світ, та Рак його не бачив.

СІРНИК

Хлопчина взяв Сірник — вночі вогню добути.
Тернув він раз і вдруге — все дарма:
Від Сірника легенький сморід чути,
Вогню ж ні іскорки нема.
Хлопчина сердився:

— Оце Сірник попався!

Та блисни ж! Блисни! Спалахни!..—
Не блиснуло. Сірник не загорявся,
Яким кінцем його не поверни.
І знов Хлопчина чиркав ним без толку,
Аж виступив на лобі піт.
А не додумався обмацати як слід:
Можливо, що Сірник той без головки?

Та що Сірник? Ось мій сусід Хома —
Його не раз крутили, терли, м'яли,
Вже не одну догану записали...
А щоб приглянутись до голови —
цього нема.

ПІВНИК

В однім дворі жив Півник-забіяка.

Його цуралась птиця всяка.

А він, малий, надувшись, ходив

І говорив:

— Мені немає рівних!

Я й на дорослого наяду Півня.—

І справді трапилось. Зчинивши крик,

Малий за Півнем кинувся в курник.

— Тікаєш? — запищав.— Здаєшся?

Мов ті Курчата, налякався теж? —

А Півень: — Ні, почекаю, доки підростеш.

Та розуму хоч трошки наберешся.

ПОРОЗУМІЛИСЯ

Стару Лисицю причинили в курнику —

Злодійка зразу в сльози та зітхання:

— Простіть мене... це вперше на віку...—

А Сторож палицю підняв важку:

— Чи вперше не скажу,

а знаю, що восстанне!

СЛІД ЗАЛИШИВСЯ

Хому з посади голови звільнили,
А він своє доказує щосили:
— Немає правди! Я тут скільки літ
Сидів і працював, як віл упертий...
— Спасибі за труди. Ти залишив свій слід,—
Лукаво посміхнувся сторож-дід
І показав... стілець протертий.

ТРУБА

В одній з кімнат великого будинку
Гудіти почала Труба.
Гуде й гуде — не знає відпочинку,
Немов засіла в ній чортів юрба.
Сусіди слухали — від горя проклинали
І гемонську Трубу, і білий світ.
— Хоч вуха затикай,— казали...
І справді вуха затикали.

А шкода вух...

Трубу заткнути слід!

СОНЯШНИК

Чванливий Соняшник в оточенні рідні
Розмову вів, хвалив себе без краю:
— Ви можете позаздрити мені —
Над сонцем я велику владу маю.
В годину літню — сонячну, ясну —
Я чудеса творю своєю головою:
Куди її не поверну —
І сонце повертається за мною.
Захочу — накажу: «Давай-но задній хід!» —
І піде сонце з заходу на схід.
А при потребі
Назавжди зупиню його у небі.
Зроблю, що хочу. Воля тут моя.
Керую сонцем я!

Коли зустрінете зазнайку,
Згадайте цю коротку байку.

ЗАКОХАНА СИНИЦЯ

Старого Горобця, що у шпаківні жив,

Синиця молоденька полюбила.

Не знаю я, чи він ще так любив...

Вона ж за ним літала, і ходила

І скрізь про нього говорила

Веселим подругам своїм:

— Без Горобця не п'ю, не їм.

Без нього все мені немиле.

І тільки з ним

Одним

В шпаківні я весела і щаслива!

— Це річ можлива,—

Сказали подруги.— Буває так...

А чула ти, що повернувся Шпак

І вже господарює у шпаківні?

Не чула? Запитай у Півня.

Тепер вам у шпаківню зась! —

Синиця пурхнула — до Півня подалась.

Побачила — і враз заговорила:

— Скажи йому, що я його любила

І зараз гаряче люблю.

Без нього я не їм, не п'ю.

Без нього все мені немиле.

І тільки з ним

Одним

Була б я вік щаслива!

— Це диво! —
Промовив Півень.— Бач, любов яка!
Кого ж ти любиш так?
— Шпака! Шпака! Шпака!

Синиця правди не сказала й Півню:
Вона закохана...

в шпаківню.

ЧЕСНИЙ КІТ

Клянеться Кіт: — Не краду молока!
І не боюсь ніякої догани.
До молока не суну язика...

І правда це...
Та правда ось яка:
Кіт має доступ до сметани.

ПАПУГА І СОЛОВЕЙ

Папуга пісню Солов'я прослухав
(На це у нього добрі вуха!)
І так сказав: — Чудова! Краща всіх!
У кого ти украв? Признайся... Це не гріх.
Я й сам люблю «позичити» у друга...

На свій аршин всіх міряє Папуга.

НЕВДЯЧНЕ ГОРОБЕНЯ

Стрибаючи в саду навколо пня,
Мале Горобеня
З дорослим Горобцем зустрілось.
Не привіталось, не вклонилось,
З дороги не зійшло,
Надувшись, зупинилося навпроти,
Ще й почало пищати, жовтороте,
Та так, щоб мамі чути все було.
А мама — тут як тут — на Горобця гукає:
— Зійди з дороги! Став, немов пеньок.
Не заважай, нехай дитя гуляє...
Скубни його, синок! —
На другий раз синок скубнув Синицю,
Що залетіла погуляти в сад.
(Не обійшлося і тут без маминих порад:
— Скубни, не бійся — невелика птиця...—)
Минали дні. В забавах рік минув.
І знов весна. Дзвенять сади піснями.
Синок підріс — і вже не раз скубнув...
— Кого? — гадає. Та маму ж, маму!
У мамі сльози: — Де навчився він?
Дурне дитя, невдячне, неспівоме...

Ми згодні з мамою: поганий в неї син.

А л е

Хто ж винен в тому?

БЛИСКУЧИЙ ЧОБІТ

До блиску вичещений Чобіт
Надувся і задрав свій ніс.
До нього не підходьте, пробі,
Бо то не Чобіт — справжній біс!
І старших, і молодших зневажає,
Не дасть підняти вгору голови.
— Гей, шкарбани, недоноски,— гукає —
Я чистий, наче дзеркало! А ви...—
Та якось Черевик сказав йому рішуче:
— Ну, годі вже безікати дурне!
Ми бачимо, що зверху ти блискучий.
Але з нутра твого, немов з багнища, тхне.
Мабуть, нутро гниле...

І я мав клопіт.
Зустрівся і мені — не вичищений Чобіт,
А вишукано модний чоловік.
Він про культуру щось прорік
І тут же мужиком назвав когось зухвало.
І я подумав: «Все нутро пропало!»

КУДЛАЙ

Лежить Кудлай у холодку,
Хвостом кудлатим мух ганяє.
А Поросятко поруч, на току,
Усякі неподобства витворяє,
Мовчить Кудлай...

Аж ось Хлоп'я: — Чу-чу!

А щоб ти здохло, навіжене!..—
Як те «чу-чу» Кудлай почув —
Загавкав, загарчав скажено,
Зірвався з ланцюга — аж загуло.
За Поросятком бігає та злиться...
Чого ж раніш мовчав?

Команди не було.

А без команди можна й помилиться.

ОСЕЛ І СОЛОВЕЙ

(Не за Криловим)

Осел послухав пісню Солов'я,
Подумав і сказав: — Чудово!
Не викинеш з такої пісні слова,
Та все-таки пораджу я:
Повчися в Півня... Ні! Повчися не співати,
А плату за пісні збирати.
На це у нього особливий дар:
Свое «кукуруіку» на три двори горлає —
 І всюди просо має...—
Практичний був Осел —
 вів річ про гонорар.

А чи не в Півня вчилися поети,
Що сунуть вірш один одразу в три газети?

ВОВЧА КЛЯТВА

Вовк задавив Ягнятко у гаю.
Спіймали Вовка й віддали до суду.
Злочинець каявся: — Я винен, визнаю...—
І клявся слізно: — Більше так не буду!..—
Суддя, подумавши, сказав: — Іди гуляй,
Але, дивись, не попадайся знову...—
Лисиця здивувалась: — Почекай!
Ти клятву дав? І будеш вірний слову? —
Вовк подивився хитро і прорік:
— Тебе, руда, мої слова лякають?
Я каявся у тому, що не втік,
І клятву дав, що більше
не спіймають!

ВИПАДОК У ДІБРОВІ

Про цю подію знає вся діброва...
Лев Миші наказав заготовляти дрова,
А Віл, відкликаний від інших справ,
 Помічником їй став.
Так Лев хотів. Такі його турботи.
І Миша приступила до роботи.
Сім днів навколо чути було рев,
Сім днів тріщала і гула діброва,
Сім днів наш Віл таскав завзято дрова,
А Миша... листячко носила з-під дерев.
Роботу зроблено. В діброві знову тиша.
Що їй говорити— Віл попрацював...
В наказі Лев подяку виніс Миші,
А про Вола і не згадав.

Живеться, справді, добре Мишам,
Де Лев такі накази пише.,

ПРОКУКУРІКАВ

Проснувся якось Півень уночі
(Мабуть, розбуркали Сичі),
Проснувся і почав співати.
— Ще не світає, можна й почекати.
Чого ти поспішаєш так? —
На Півня засичав Гусак.
— Мені однаково. Аби зробив роботу,
Спросоння Півень відповідь дає.—
Прокукурукав — і на сідало своє.
Світатиме чи ні — то не моя турбота...
Мене не скубтимуть за хвіст.

Ну й Півень, братці!

Ф о р м а л і с т.

НОВА МІТЛА

Нова Мітла потрапила у двір
І заходилась прибирати:
Мете, вишкрябує, видряпує, як звір;
Бур'ян з корінням ладна вигризати.
Там, де Лопату треба чи Граблі,
Сама вправляється, сама встигає:
Сміття, тріски, грудки землі,
Каміння навіть вимітає...

«Нова мітла по-новому мете» —
Така б мораль сюди годилась.
А я скажу на те:
Мітла за день в деркач перетворилась.

ЛЯЩ І ПІЧКУР

Лящ викликав до себе Пічкура
І так почав: — Гуляєш ти багато.
Ледачий став. Щодня у тебе свято.

І з цим покінчити пора!
Ти залишив без нагляду всі справи.
Ти передав свій «Заготмул» В'юну.
Звільню з роботи — маю повне право.
До Окуня на слідство потягну!
— Тягніть,— сказав Пічкур.— Вина

моя відома:

Я прогуляв... я гостював у Сома.
— У Сома? — здивувався Лящ.—
У Сома, кажете? Він дядько ваш?
Чого ж мовчали ви?.. Ой ненько!
Погостювали — в тім нема біди.
Як доведеться ще заглянути туди,
Від мене Сому кланяйтесь низенько...—
Цим і закінчилась розмова з Пічкуром.

Багато значить: дядько Сом!

СОРОКИ

— Послухай, сестро! Новина!
Шпачок скубнув за хвіст Слона!
Звичайно, яюсь ненароком,
Але ж...
— Авжеж! Подумати: Слона!
Історія, скажу тобі, сумна...—
Так розмовляли вранці дві Сороки,
А потім понесли ту чутку по гаях —
По всіх краях...
Боліли ввечері в них язики і крила,
Та як зустрілись, знов заговорили.
Та сама новина
Тепер була страшна.
Сороки так її перекрутили,
Що вже й самі, налякані, тремтіли:
— Чи чула, сестро, новину?
Шпак очі виклював Слону!
І хобот відірвав...
— Та ну!
Загине Слон... Така, дивись, морока.

Не вірте отаким Сорокам!

КРАСУНЯ

Відомо всім, яка красива птиця

Синиця.

Погляньте на красуню молоду:

Все в неї до ладу —

І хвіст, і крильця.

Та тій Синиці, про яку йде річ,

Природної краси здавалось мало.

Вона десь фарб дістала

І так себе розмалювала,

Що не могли впізнати її ні Чиж, ні Сич.

Та ще на ту годину

Знайшла Синиця у гаю пір'їну —

Чи то фазанячу, чи то павину —

І притулила до свого хвоста.

Поглянула на себе: — Красота!

Тепер на голову щось треба підібрати.

Найкраще — реп'яшок зеленуватий.

Мені він дуже до лица.

Зведу з ума бідаху Горобця! —

А птиці глянули: — Ну що це за проява?

Не пава і не гава...

— Це виродок,— промовив Горобець.

Не помилився. Молодець!

НАЛАМАВ ДРОВ

Ведмедю якось доручили
Розчистити старий зарослий гай.
— На це,— сказали,— в тебе стане сили.

Корчуй, Ведмедику, ламай! —
І взявся наш Ведмедь:
корчує та ламає.

Ні клена, ні берези не минає. .
Летять тріски, летять шматки кори...

Минуло тижнів три —
І тільки купа дров зосталася від гаю.
Ведмідь і дуба поборов,
Бо сили справді мав багато...

Крім сили, певно, й розум треба мати,
Щоб зопалу не наламати д р о в.

ГОСПОДАР І КІТ

В Господаря вже кілька літ
Ловив мишей проворний Кіт.
За це Котові ласка, і подяка,
І від дітей пожива всяка.
 Чи молоко, чи каша, чи м'ясце —
 Кричать наперебій: — Котові це! —
 І всі гуртом Рябенькому годили,
 Частенько навіть на руках носили.
А потім: що за знак? Перемінився світ!
 Мишей не ловить Кіт!
Лежить на килимку, весь день дрімає,
А на мишей уваги не звертає.
 Буває, миша близько промайне,
 А він і не моргне.
— Що сталося? Знесилів? Захворів? —
Господар тре в нестямі лоба...

Не те, мій голубе! Кіт просто ожирів.
 Ото і вся хвороба.

ЮВІЛЕЙ

В святковий день Ведмідь зібрав гостей:

Він відзначав свій ювілей.

Веселі гості за столом сиділи

І голосно господаря хвалили.

Старались, хто як міг.

Від тих похвал шумів і гув барліг.

На ювілеї так воно й годиться.

Та особливо розійшлась Лисиця.

Вона хвалила все: Ведмедів зір, і слух,

І грацію, і незвичайну вроду,

І світлий розум, і чудовий нюх,

Дідів і прадідів бурмилового роду,

Його начальницький талант і хист,—

І під кінець вчепилася за хвіст:

— З усіх хвостів найкращий хвіст у нього,

У ювіляра дорогого! —

Хтось перебив: — Ей, Лиско, зупинись!

Який там хвіст? Хвоста немає майже...—

Лисиця глянула — і далі медом каже:

— Немає?.. Виросте колись!

Лисицям всіх мастей дамо пораду щиру:

Хвалить, та знайте міру.

СВИНЯ В САДУ

У літню спеку, серед дня,
У сад забралася Свиня.
Зламала вишню, яблуньку підрила,
У кущ смородини своє сунула рило,
Пройшла вперед, вернулася назад —
І за годину зрила сад.
А потім там, де «Квіти рвать не можна»,
Уклалася, немов вельможа.
На всі докори хрюкала своє:
— Не смієте мене гонити.
Громадський сад — для всіх тут місце є.
Дозвольте і Свині культурно відпочити!
Культуру я шаную і ціню...

Чи бачили таку свиню?

ЗАВЗЯТІ РОГАЧІ

— Ми наведем порядок у печі.
Перестановку зробим за хвилину! —
Старалися новенькі Рогачі.
За що не візьмуться — і перекинуть,
Та знов-таки беруться за своє,
І знов боками торохтять горнята...
— Ну й Рогачі! — дивується вся хата.

Про розум не скажу, а впертість є!

РОДИЧ ТИГРА

Спитали Мурчика: — Ти хто? З яких країв?
— Я родич Т и г р а! — Мурчик відповів...

Кого здивуєш іменем котячим?
А родич Тигра — це багато значить.

ВЕДМЕЖЕ ЗМАГАННЯ

У лісі звірі корчували пні.
Ведмедю захотілось позмагатися,
З ким-небудь силами помірятись в ці дні,
Напружитись в труді, як у борні,—
І викликав він на змагання Зайця.
Трудився бідний Заець, скільки міг.
Підвечір ледве не звалився з ніг.
Зате Ведмідь спокійно, без натуги,
Не поспішаючи, у лісі працював
(Бо заячу для себе норму взяв)
І переміг малого друга
На півдесятка пнів...
А через кілька днів
Ведмедю премію вручали.
Героя-переможця всі вітали
(Ведмідь, пишаючись, в президії сидів),
Сам Лев з Левицею йому аплодували...
А потім цілу ніч бенкетували,
До ранку ліс шумів.
Ведмідь ревів:
— Ми будем знов змагатися!..—
Та хтось тверезий обізвався за столом:
— Воно то так... Герой ти проти Зайця,
А позмагайся, друже, із Слоном!

БАТЬКИ І ДІТИ

Побачила Сова Курчатко біля хати —
Маленьке, ніжне, в жовтому пушку —
І ахнула: — Яка нещасна мати
На світ пустила пташку цю бридку?
Носок — як соломиночка. А очі, очі...
Ну що вони побачать серед ночі?
А в мене діточки — мов квіти лісові!
І ніс гачком, і очі добре світять...

Чи не за принципом Сови
Ми іноді даем оцінку дітям?

СПІВАКИ

Щоранку у дворі кричали два Осли —
До хрипоти, змагаючись, ревіли.

І вельми задоволені були...
По-своєму мистецтво розуміли.

КЕРІВНИЙ ОСЕЛ

Я хочу байку розказати —
І зовсім не смішну...
В однім гаю Осел пихатий
Зайняв якусь посаду керівну.
З охотою узявся він до діла,
По-своєму добряче керував:
Де голова вухата не варила —
 Ногами працював.
Тут він митець! Була у нього хватка
Одним ударом класти на лопатки!
Це досить переконливий прийом
Для всякого Ягняти чи Зайчати:
Не буде більше сперечатись —
По всіх статтях погодиться з Ослом.
Проходив час. Минали дні за днями.
Осел і далі працював ногами...
Зійшлися звірі, раду повели
І все рішили за одну годину:
Зважаючи на хватку ту ослину,
Роботу іншу для Осла знайшли —
Направили місити глину.

Ця байка викличе у декого з начальства гнів.
А інших я образить не хотів.

КІНЬ І БАТІГ

— А я не проти батога,—
Промовив Кінь.— Мені не дошкуляє..
— Бо той батіг,— озвалася Дуга,—
Все по голоблях, бачу я, шмагає.
Короткий він — тебе не дістає.

Та ще й погоничі такі в нас є...

ВОРОНА І ГОРОБЕЦЬ

Зустрілася Ворона з Горобцем
І насміхається з малої птиці:
-- Здоров будь, Соколе! —
 А той махнув крильцем:
— Привіт Орлиці!

ЛАСКАВИЙ КІТ

Ласкавий Кіт начальству вмів годити:

То терся біля ніг, задравши хвіст,

То витягався на весь зріст

І пробував на задніх двох ходити,

То бігав посланцем сюди-туди,

То муркотів на всі лади,

То чухав лапкою начальника руку,

То щось лизав, то нюхав, неборак.

Засвоїв добре цю науку —

І жив собі...

Та почалася мука,

Коли начальником колючий став Їжак:

До нього не притулишся ніяк,

І не лизнеш, і не нюхнеш ніколи,

Бо к о л е...

Такого Кіт перенести не міг —

І дуже скоро геть забіг.

Кудись у інший бік метнувся...

І вже не чути кілька літ.

Я дуже радий, що цей Кіт

Нарешті на голки наткнувся!

БОБЕР КЕРУЄ

Бобер посаду керівну зайняв —
В начальство вибрався по лінії спортивній.
І повелись в гаю порядки дивні —
Таких порядків ще ніхто не знав.
Зайці притихли, бігать перестали,
По кручах Кози не стрибали.
Ведмідь-силач не підступав до пнів —
Коло ріки на березі сидів.
А зміни почалися з того,
Що на нараді заявив Бобер:
— Стрибки і біг — забава для малого.
Не визнаю, крім плавання, нічого!
Всі звірі будуть плавати тепер.
Ведмідь, і Заець, і Лисиця
Пірнатимуть, як водоплавна птиця!
До річки підемо. Чого вам тут стрибати?
До річки! Плавати, пірнати!..—
І що ж? Пішли. Пірнув-таки один —
Сміливець заячого роду.
— Ось вирине! — дивились всі на воду,
Дивились, ждали більше двох годин...
Не виринув. Година ще минула —
Лиш Видра та Бобер zostались на ріці.
Розбіглися всі Кози і Зайці.
Лисиця теж хвостом махнула.
Прийшов кінець діяльності Бобра...

Таким Бобрам сказати пора:
У кожного свій смак, своя потреба —
І по собі всіх міряти не треба.

КАРПОВА ЦЕГЛА

Карпо новеньку хату збудував.
Поставив стіл та інші хатні речі.
Немає тільки печі...
Без печі, бідний, зиму зимував.
А навесні об'їхав усі села —
Сюди й туди. Буланій збився з ніг.
Немає цегли. Справа невесела.
Де вже не був — ніде знайти не міг.
Додому не привіз він ні цеглини.
Становище критичне у людини...
Задумався Карпо, на купу глини сів,
Що з осені лежала біля хати.
— Ох, доведеться знову замерзати.
Хіба ж це хата? Хлів!..—
Прийшов сусід, хитає головою:
— Не повезло? Нічого, не бідуї.
Ти пошукай-но краще під собою —
Сусід на глину показав рукою,—
Там цегли буде, хоч завод будуй.
За місяць зробиш, скільки тобі треба,—
І буде піч у тебе...—
Послухав наш Карпо розумну річ —
І до зими поставив піч.
Тепер живе у теплім домі.

Та що Карпо? Буває, в місцевиромі
Сидять роззяви, мов старі бабусі,—
Сидять і мерзнуть на кожусі.

ХОРОБРИЙ КРОЛИК

Ну, хто сказав, що Кролик всіх боїться?
І звідки вигадка така?
Та в ньому сила мужності таїться —
Ого яка!

Хоробрий Кролик брав Рябка в роботу —
Критикував його не без причин:
— Я,— каже,— сміло виступаю проти,
Мені ніхто тут не закриє рота.
Я так скажу: Рябко — собачий син!

Не можу більше я дивитись і мовчати,
Як цей негідник обкрадає нас
Та ще й на інших гавкає весь час...
Таких у шию треба гнати!

Від нього ми не раз терпіли зло,
Злочинець він — я розгадав це впору...—
Отак сміливець виступав на зборах.

Одна біда: Рябка там не було —
Два дні назад його прогнали з двору.

ПІР'ІНА

Через поля, з долини на долину,
Вітрець носив легесеньку Пір'їну.

Пір'їна та,
Рожево-золота,
Що, певно, випала у Півника з хвоста,
Тепер хвалилась долею своєю:
— Літаю я безпечно над землею,
Гуляю з вітром... Красота-а!

— Гуляй, літай,— озвалася Стеблина,—
А де зупинишся? Де буде ціль твоя?

— Де зупинюся? — здивувалася Пір'їна.—
Не хочу й думати... не знаю я.
Прощай, лечу... Мені тут все байдуже...

І опинилась раптом... у калюжі.

А де, скажіть, опиниться людина,
Що пурхає в житті, як та Пір'їна?

КАЛЮЖА

Після дощу на вигоні в селі,
В долині, утворилася Калюжа.
— Та я, мов Озеро, велика дуже!
Чи є така ще друга на землі?
Ну, де б вона взялась?.. Немає і не буде.

Калюжа далі річ свою вела:
— Мене чекає тут пошана і хвала...
Ось скоро зйдуться сюди купатись люди...

Але ніхто не йшов...
І тільки серед дня
В Калюжі тій купалася Свиня.

А люди?
Людам видно, друже,
Де Озеро, а де Калюжа.

РИБИ І РАК

Зібрались якось Риби навесні,
Порадилися і всі прийшли до згоди:
Переселитися в ці теплі дні
Із мілководдя на глибокі води.

Зашелестів край ставу очеред.
— Вперед до моря! — дружний крик піднявся.
Кричали всі, і Рак старався.
Він аж хрипів: — Вперед! Вперед!..—
А сам задком до берега вертався —
Його лякали труднощі в путі.
А Риби подались туди, де море грає.

Такого діяча зустрів я у житті:
Кричить «Вперед!», а сам — не поспішає.

МЕТЕЛИК І КВІТИ

Це трапилось в погожий день, улітку.
Літаючи по луках запашних,
Метелик пурхав з квітки і на квітку,
Шукав собі найкращу серед них.

І хоч квітки були там дуже гарні,
Метелик тільки оком поведе —
І одвертається: — Якісь безбарвні...
Оригінальної не бачу я ніде.

І раптом: — О! Це що за диво?
Не Зірочка, не Рожка — ні!
Ця квітка до душі мені.
Сподобалась, скажу правдиво.

Яка краса! Таких не зустрічав
Аж манить барвами: «На мене подивись ти».
Оце вона! Це та, яку шукав...—
І полетів Метелик поміж трав
На диво-квітку — на Будяк барвистий.

І справді в декого буває так:
Шука Троянду — вибере Будяк.

ПІВЕНЬ

На пташнику і шум, і метушня.
Розвішані об'яви всюди:

«Сьогодні о дванадцятій годині дня
Біля старого пня
Нові пісні співати Півень буде».

Про цю подію гомоніли всі:
— Які пісні? Чим Півень світ здивує?
— За ноти, кажуть, він давно засів,
Два місяці новий концерт готує,
Учора щось виводив на току...

Навколо тільки й чути річ таку.

Дванадцять вдарило, і Півень появився!
Злетів на пень, низенько уклонився
І проспівав старе «ку-ку-рі-ку»
(Додавши зайве «ку» до нього).

І більше, розуміється, нічого.

БУРУЛЬКА

Бурулька льодова під стріхою висіла
І скаржилась: — Немає сонця, жаль...
В його проміннях блиснути хотіла,
Заграти барвами, немов кришталь! —
В ту мить на небі розступились хмари —
 І сонце припекло.. Біда!
 З Бурульки потекла вода,
А трохи згодом піднялася пара.
 Шкода, шкода!
Була Бурулька — і пропала,
Немов корова язиком злизала...

М-да!..

СОЛОВЕЙ І ВОРОНА

Ми любимо співців за їх пісні дзвінкі,
Але бувають випадки й такі...
Побачив Соловей Ворону напідпитку,
Почув її веселий п'яний сміх
І вирішив: — Це невеликі збитки.
Хмільного випити і Солов'ю не гріх.
Від хмелю, кажуть, голос прибуває,—
І безголосий, випивши, співає.
А я талант. Тож натворю я див...—
І Соловей запив.
Ніхто його не стримав: «Годі, друже».
Ніхто не крикнув: «Стій, співець, не пий!»
Хай п'є... І пив він скільки здужав.
Посоловів. І погляд став тупий.
Спочити б час, уже година пізня.
А він співати... Матінко моя!
Не йде на лад дзвінка знайома пісня,
І голосу немає в Солов'я.
Та що йому? Хміль стукає у скроні.
Навколо каркає вороняча сім'я.
І він почав підспівувать Вороні...
Про Солов'я
Почув недавно я,
Що він і ночував десь за горою
В однім гнізді з Вороною старою
І похмеляється вже третій день...

А жаль, ой жаль загублених пісень.

СЛОНОВА ВИТРИМКА

Схвильовані, налякані Зайчата
Прибігли якось до Слона:
— Пожежа в лісі!.. Треба рятувати...—
Слон голову підняв: — Чого ж кричати?
Пожежа, кажете? А де вона?
Та ви без паніки, без розпачу й печалі
Розкажіть, як загорівся ліс.
Які обставини, причини і так далі?
А ми послухаєм та вникнемо в деталі —
І заходи намітимо якісь...
Так де спочатку той вогонь піднявся?
Не поспішайте... В шию ж не гоню.

Ще б довго Слон в тій справі розбирався,
Коли б вогонь до нього не добрався...
Слон ледве-ледве вискочив з вогню.

Всю справу іноді вирішує хвилина,
А тут, дивись, сидить людина
З характером Слона.
Не поспішає, не хвилюється вона.
Все робить мовби по закону...
Ну хоч вогнем печи таку слоноперсону!

НЕВДОВОЛЕНИЙ ІНДИК

На пташнику частенько чули крик:
То гнівався старий Індик.
Не до душі йому ні Півень, ні Курчата,
Ні Селезень, ні Гуска, ні Гусята,
Ні Курочка руда,
Ні дуже скромна Качка молода.
Та й про Індичку нічого казати —
Індик умів дружину зневажати.
— Всіма я невдоволений,— бурчав
І все крутив бундючно головою.
— Стривай,— Гусак йому сказав.—
А хто тут задоволений тобою?
Про це хоч раз подумав ти?

Індик не зміг відповісти.

ВОВК І МУХИ

Вовк гвалт підняв:

— Кобилу Мухи з'їли! —

Прибіг Пастух, поглянув на кістки —

І справді Мухи на кістках сиділи.

А Вовк підбурює:

— Дивись, ну й хижаки!

Берися за кілок, щоб зараз їх провчити! —

І заходились Мух гонити.

Старався й Вовк —

аж перло з нього дух...

Зате кобилу списано на Мух.

СОРОКА-КРИТИК

Сорока десь підслухала розмову
Про здібності малого Горобця.
Хвалили молодця —
Сорока теж сказала добре слово.
Другого дня, почувши від Ворони,
Що горло в Горобця мале,
Сорока теж сказала слово зле
(Коли б ще й не почув, хай бог боронить!).
А ввечері побачила Сову,
Про Горобця між іншим запитала.
Сова мовчала, хмурила брову...
Сорока теж нічого не сказала.
А як почула слово Солов'я,
Що на співця нема надії,
Зчинила гвалт: — Співати він не вміє!
Ви чуєте? Це я кажу вам, я!..—
І затріщала на весь гай Сорока,
І рознесла співця малого враз...

Така морока
Буває з критиками в нас.

ЩУКА

На Щуку хтось бумагу в суд подав:
Немало лиха Щука натворила.
Два роки суд ту справу розглядав —
Шукав законів, доказів, підстав...
Аж поки Щуку десь водою змило,
А на воді — і слід пропав.
Схопились судді: — Починай облаву!
Спіймаємо...

Спіймали гаву.

ГУМАННИЙ ТХІР

Попався Півник в пазури Тхорові.
Аж плаче, бідний: — Відпусти!..—
А Тхір йому: — Чого злякався ти?
Й пір'їнки не візьму —
Клянуся на цім слові!
Лише... нап'юсь твоєї крові.
Та й будь здоров!
Живи собі, рости.

ДУБ І БАРАН

Баран хотів звалити Дуба —
Могутнє дерево йому було нелюбе.
Він лобом бився, скільки сили мав,
І нахвалявся: — Доконаю!
Тоді лиш відступлю від нього, як зламаю!..—
І справді відступив... як роги поламав.
— Не можу,— каже.— Рани дуже ниють.
На другий раз свого доб'юсь-таки!..

На другий раз Баран зламає шию,
А Дуб стоятиме віки.

СИВИЙ КІТ

— Я від турбот посивів за ці дні,—
Не раз, бувало, сивий Кіт хвалився.
Не витримав Рябко:
— Не від турбот... ой, ні!
Ти сивим, пам'ятаю, й народився.
З усіх турбот ти знав лише одну:
Прожити б вік спокійно, без натуги.
Тепер покажеш ріденьку сивину?..

Не завжди сивина
Говорить про заслуги.

УЧЕНИЙ ПАПУГА

Папуга рік у школі вчився.
Цитату вивчив — загордився.
— «Наука — сила», — каже всім.
І навчання скінчив на тім.
Вважає, що ту силу дужу
Уже давним-давно подужав.

ГВІЗДОК У КОЛОДІ

Знічев'я, сидячи під хатою в негоду,
Хтось молотком забив Гвіздок в колоду.
Від радості Гвіздок той просто млів.
А другий, зігнутий, валявся на землі.
— Гай-гай! У тебе доленьки немає,—
Той, що в колоді, вниз гукає.—
 Що робиш ти?
 — Та що роблю? Лежу.
— А я при ділі. Я вже, брат, служу!..

Ну й служба! У лиху годину
Об той Гвіздок розірвеш одежину...
Та й більш нічого не скажу.

ОБНОВА

Стрибає Кінь, мов те дурне ягня:
— Щасливий я! Обнову маю знову...—
А подивіться ви на ту обнову:
Новий хомут наділи на Коня.

СОБАЧА ВДАЧА

Блукаючи знічев'я по двору,
Бровко уздрів свиню стару,
Що копирсалася під тином.
Уздрів її — і гавкав з півгодини.
Налякана свиня сховалася у хлів.
Тим часом півник на паркан злетів.
Бровко на півника почав гарчати,
Не дав йому і пісню проспівати.
А трохи згодом мекнуло теля
(І де воно взялося, відкіля?),
Бровко роззявив рота знову.
Теля від гавкоту забігло у діброву.
І все затихло. Двір немов спустів.
Курчата поховалися голодні.
Бровко, замислившись, біля воріт присів:
«На кого б ще погавкати сьогодні?»

В цій байці над Бровком сміюся я.
Чого ж образилась сусідонька моя?

ЗАВЖДИ ЗГОДНИЙ

Не встиг ще й слова мовити Гусак,
А Селезень погодився: — Так-так!..—
І пригинається, і голову схиляє.
Бо думки власної не має.

СОЛДАТИК І МУХИ

В одній кімнаті на вікні
Солдатик олов'яний появився.
Принишкли Мухи — ані-ні!
Неначе всі завмерли на стіні.
А він стоїть, на шабельку схилився.
Якусь хвилину тиша скрізь була —
В кімнаті жодна Муха не гула.
Та ось оговталися Мухи,
Пригледілись — ні горя, ні біди.
Спокійно їли мед, дзижчали біля вуха.
— А це,— питали,— що воно за штука? —
І чухали об шабельку зади.
І знов жилося Мухам непогано.
Вже й не дивилися
На іграшку пусту.

Я бачив у житті подібного боввана —
Не олов'яного, живого — на посту,
І дармоїди поруч — діло певне...
Видовище, скажу вам, неприємне.

НЕ НА ТОГО НАПАВ

Голодний Тигр Слона зустрів.
Аж затремтів: — Поживи в нім багато!
Я з'їм його!..—
Але не з'їв.

Навколо обійшов, стрибнув у рів,
Зубами заскрипів — і геть побрів.

Пожива є, та кишка тонкувата.

МИСЛИВЦІ І ЛИСИЦЯ

(З вірменської)

Мисливці вигнали Лисицю край села

І почали ватагою всією

Ганятися за нею.

Лисиця з ними мову повела:

— Агов, стрільці! — кричить через баюру.—

Чого ви хочете? Яка у вас нужда?

— Ми дуже хочем здерти з тебе шкуру...

— І тільки? — здивувалася руда.—

То це ще й не біда!

А я подумала, що хочете ви взяти

Мене в пташник — курчаток доглядати.

МИРОТВОРЕЦЬ

(З вірменської)

Побачивши Овець, з гори їм Вовк гукає:
— Бажаю миру вам! Забудьмо про розбій!..—
Старий Баран до друзів промовляє:
— Ви чуєте? Вовк миру нам бажає...
Рятуйтеся мерщій!

НАГОРОДА

(З вірменської)

В Господаря осел із двору зник —
Кудись побрів, назад не повернувся.
Пішов шукати бідний чоловік
І в пошуках на Вовка десь наткнувся.
— Чи ти не зустрічав мого осла?
Шукаю скрізь — і не знайду поганця.
— Осла? Я врятував його сьогодні вранці —
Тонув він у болоті край села...
— Ну й молодець! Ти, видно, добрий зроду.
Нагороджу тебе! — Господар веселів.
— Не треба,— каже Вовк.— Вже маю нагороду:
Я врятував його — і з'їв.

МУРАШКИ І ВЕДМІДЬ

(З вірменської)

Улітку якось у гаю
Ведмідь знічев'я зруйнував мурашник
І ліг спочити (на біду свою!)
Неподалік, мов п'яний бражник.
Мурашки скривджені зібралися гуртом —
На ворога свого напали сміло.

За зло платили злом:
Немов голки, впиналися у тіло,
Добралися до рота, до очей,
Залазили у ніздрі й вуха.
Прокинувся Ведмідь — всього вогнем пече.
До річки кинувся щодуху.
Прибіг, почухався, у воду — плиг!
Забулькотав, пішов на дно — навіки...

Сюди мораль: хоч ти й великий,
Не зневажай, не зачіпай малих!
Бо може бути лихо.

СОЛОВЕЙ У КЛІТЦІ

(Із М. Корюна)

Із клітки Соловей озвався до Мисливця:
— Навіщо зачинив мене, немов злочинця?
— Мій дорогий,— Мисливець відповів,—
Боюсь, щоб котик наш тебе не з'їв.

— Ти про мою, як видно, дбаєш долю,—
Промовив Соловей.— Похвальна доброта!
Якщо це так, пусти мене на волю,
А в клітку зачини kota.

ГАНЯЛИ МУХУ

Ганяли Муху ціле літо:
З кімнати виженуть — в коморі поживе,
З комори витурять — живе на кухні сито,
Знайшовши пристановище нове.
— А щоб ти здохла! — всюди говорили.—
Терпіти вже немає більше сили.—
І чулося: — Жени її! Жени!
Не допускай злодійку до комори! —
Ганяли кляту влітку й восени...
А що було б поставить мухомори!

Буває іноді, з легкої голови
Кричать: «Жени»,
де слід гукнуть: «Лови!»

ЗЕВС І ЖАБИ

Могутній Зевс направив Жаб у рай:

— Живіть собі без горя і турботи.—

Та Жаби не з таких:

— Ні, Зевсе, постривай!

А є в раю болото?..

Немає?.. Тільки сад та гай?

Так то ж не рай.

ПІВНЯЧЕ КОХАННЯ

Божився Півень Курочці рябій,
Безумно клявся: — Твій... навіки твій!
Побачивши тебе, я полюбив одразу...—
А Курочка: — Стривай! Божитися не смій!
Ти краще придивися, милий мій,
Чи не мене ти покидав три рази.

ПОГОНИЧ ТА КІНЬ

Погонич на Коня кричав:

— Чого це ти ледачий став?

Що сталося, не можу я збагнути.

На другий раз батіг візьму...—

А Кінь йому:

— І про овес, дивись, щоб не забув ти.

ОБМІН ДОСВІДОМ

Подався Трутень лекції читати
Про те, як треба мед збирати.

НЕЩАСЛИВИЙ ДЕНЬ

Гадюка в розпачі, сама собі не мила:
— Ну й день безрадісний —
нікого не вкусила.

ПЕРЕЦЬ І ХРІН

Доводив Перець, що ніколи він
Не був такий гіркий, як Хрін.
І хтось, послухавши, його утішив:
— Ти не такий... ти, братику, гіркіший!

ПОПРАЦЮВАВ ГОЛОВОЮ

Один Баран,
Що бився лобом об паркан,
Втомившись, сказав:
— Щодня турботи...
Аж голова гуде
після роботи.

МУДРЕЦЬ НА БЕНКЕТІ

Хтось Мудрецю підніс вина чарчину.
— Я п'ю за всіх,— сказав Мудрець.
І ту чарчину перекинув
Не в рот — на землю, під стілець.
— Це що за глум? — зчинили всі тривогу.—
Та як він смів? Та як він міг?..—
Мудрець сказав: — Цей галас ні до чого:
Або вино я ллю собі під ноги,
Або воно мене валяє з ніг.
Когось із нас ви мусили топтати.
Я вибрав краще — на ногах стояти.

НІЧНА ПРИГОДА

Жучку доручено подвір'я доглядати.
А він, ледащо, й вухом не веде.
Посидить трохи біля хати —
І в будку спати йде.
А злодію не спиться.

Серед ночі

Заліз у двір, украв ягня.
Соромили Жучка. А він заплющив очі:
Що не говорять — мов до пня.
На другу ніч в дворі свині не стало.
І знов читали сторожу мораль.
Та для Жучка моралі мало:
Махнув хвостом, не зрозумів, на жаль.
На третю ніч...

Було так тихо, любо.

З-за хмар світив ріжок молодика.
І в ніч таку... украдено Жучка:
Забрав злодюга сторожа на бубон...
Зчинився на селі і крик, і гам.

Тепер і вдень не спиться сторожам.

СПИМАНІЙ ЗЛОЧИНЕЦЬ

Одного разу, уночі,
Начальник, від куми йдучи
(Такий грішок за ним водився),
З комірником своїм зустрівся.
А в того клунок у руках.
— Ого, який спіймався птах! —
Сказав начальник. — Жито крадеш?
Ходімо ж зараз до сільради! —
А злодій що?

Почав божиться:
— Та це не жито. Це... пшениця,
Кумасі вашій взяв на пиріжки.
Просила, щоб заніс до хати... —
(Хитрючий, знав, куди стріляти!)
Начальник зм'як, де дівся тон різкий —
Ну, просто диво дивне сталось!
— Кумасі? А чого ж так мало? —
Вже зовсім лагідно спитав. —
Ти б зразу їй мішок набрав.
— Це можна, — комірник промовив —
Мені почути б ваше слово,
А я вже зачерпну.
Знайду кумі на паляниці
Мішок добрячої пшениці —
Зерно таке, що ну!
Погляньте ось, яке чудове... —
Начальник до мішка, а у мішку...
полова!

Отак полова підвела.
Начальник, кажуть, втік з села.
А комірник, який полову ніс,
Сміявся, вражий син, до сліз.

НА СВІЙ ВЗІРЕЦЬ

Баран побачив Лева край дороги:
— Солідний звір... коли б йому
ще роги!

БАЙКИ В ПРОЗІ

ВЗЯЛИ Й ВОВКА

Старий, досвідчений Вовк за одне тільки літо взяв у Кіндрата ягня, в Охріма — теля, в Панаса — гусака, в Данила — поросся. А потім заліз у кошару — і спіймався.

Почали судити Вовка, вибирати для нього найстрашнішу кару. А хтось і каже:

— Давайте візьмемо його на поруки...

Подумали, помудрували гуртом — і взяли. На тому суд закінчився.

Мораль: Бере, бере Вовк, та й Вовка візьмуть (на поруки!).

РОДИЧ ТРОЯНДИ

Край саду, під тином, погожого літа зацвів Будяк. Він був червоноголовий і колючий, як Троянда. Дитина, що гуляла в саду, побачила червону квітку і захотіла зірвати її. Торкнулась — боляче укололась.

— Вона колюча, ця квітка, — заплакала дитина.

— Що ж тут дивного? — зашеlestів Будяк. — Весь наш рід такий. Всі Троянди колючі...

Мораль: Троянди без колючок не бувають.

ЛИСИЧИЙ ЗАПАС

Лисиця весь день ганялася за Зайцем. І не спіймала. Голодна, втомлена ледве допленталась до своєї нори.

— Нічого,— сказала,— якось перебуду. Не помру. Це навіть краще, що я не з'їла Зайця сьогодні. Хай буде в запасі на всякий випадок, про чорний день.

Мораль: Запас біди не чинить.

СМІХ — НЕ ГРІХ

В кабінеті редактора зібралися всі члени редколегії. Місцевий гуморист читав їм свою гумореску. Всі сміялися. Доля гуморески, судячи по загальному сміху, була вирішена. Щасливий автор також усміхався. Коли двері кабінету зачинилися за автором і членами редколегії, редактор взяв товсту, як оцупок, ручку, написав на рукопису:

«Не піде» — і теж засміявся.

Мораль: Сміється той, хто сміється останній.

НАСКЕЛЬНА ТВОРЧІСТЬ

На березі моря, де тихо хлюпаються сині хвилі, стояла кам'яна скеля. До скелі в різні пори року приходили всякі митці та умільці і карбували на ній свої твори, залишали красномовні автографи. На крутих і похилих боках скелі можна було прочитати вірші («Катя і Рома — любов до гроба»), прозу («Тут сидів і похмелявся Юрко з Торопилівки»), окремі слова і абрєвіатури (обійдемося, мабуть, без прикладів), а також можна було побачити

малюнки і графіку, за допомогою яких легко пізнати будову людського тіла.

Так і стояла скеля. Довго стояла. Але не вистояла. Недавно, побачивши групу туристів, що наближалися до неї, кинулася в море. Чи то від сорому, чи від страху?

Мораль: І камінь не все витримує.

ВЕЛИКИЙ ЧИ ВИСОКИЙ?

Коли його висока постать з'явилася у дверях редакції, хтось голосно сказав:

— О! Великий гуморист!.. Просимо, просимо.

Почувши такі слова, він розгубився трохи, та невдовзі оговтався: може, це й правда...

Дома він признався жінці:

— Аж дивно: в редакції мене називають великим гумористом.

— Може, високим? — перепитала недовірлива жінка.

Він насупився:

— Що ти цим хочеш сказати?

— Нічого,— відповіла жінка.— Хіба що одне: і гумористові не зайве мати почуття гумору...

Мораль (для великих): Не зважайте на слова своїх близьких. Велике видно здалеку.

ВИХІД ЗНАЙДЕНО

Немолодий автор приніс до видавництва повне зібрання своїх ніде не друкованих творів. Редактор прочитав кілька сторінок рукопису і сказав:

— Дуже погано. Якщо ми надрукуємо ці твори, вам же соромно буде. Читачі засміють вас. Невже ви хочете бути посміховищем для них?..

Але другого дня він знову зайшов до редактора, поклав на стіл рукопис і письмову заяву:

«Прошу все це надрукувати після моєї смерті. Що скажуть читачі — мені вже буде байдуже».

— Гаразд,— сказав редактор,— після вашої і моєї смерті...

Мораль: Мертві сорому не імуть.

НОВЕ В НАУЦІ

Одну вчену Ворону давно цікавило питання: хто були її далекі предки? Після багаторічної наполегливої праці вона заявила, що весь її чорний воронячий рід походить від чорних Лебедів. Після цього деякі молоді Ворони вже й білих Лебедів називають своїми близькими родичами. І не просто називають родичами, а науково аргументують цю сміливу думку.

Мораль: Науки завжди живлять юних, старим утіху подають.

БЕРИ, ЩО ДАЮТЬ

Начальник невеликої, але поважної установи прославився тим, що ніколи не відмовлявся від подарунків, які підносили йому сумлінні працівники тієї ж установи. Брав він подарунки і грішми, і цінними речами, і навіть породистими цуценятами, як гоголівський Ляпкін-Тяпкін. Нещодавно народний суд дав йому два роки і шість місяців... Також не відмовився. Прийняв як належне.

Мораль: Всякий дар є благо.

НАВЧАННЯ — СВІТ

Малого Віслюка віддали в науку — направили до спеціальної школи-восьмирічки. В першому класі Віслюк просидів два роки, у другому — два, у третьому — три...

— Доки ти в школу ходитимеш? — запитали якомсь Віслюка його знайомі.

— Вік живи — вік учись, — глибокодумно відповів Віслюк.

Мораль: Не треба журитись, якщо на навчання не вистачить віку.

З НОВИМ ТРЕНЕРОМ

На перше тренування команда вийшла в доброму настрої, окрилена неабиякими перспективами і надіями. Ще б пак! У команду прийшов новий тренер.

Місяців через два всі перспективи і надії команди поблякли, злиняли, як майки на сонці. В ході змагань команда переувчалась, намагалася грати по-новому, бо в команду прийшов новий тренер.

У розпалі боротьби, коли сезон наближався до свого кінця, команда зовсім опустила руки. І було від чого. В команду прийшов новий тренер.

Мораль: Тренери приходять і відходять, а команда залишає вищу лігу.

НЕВИХОВАНІ ДІТИ

Як тільки підросли Лисенята, старий Лис повів їх на полювання. В дорозі весь час навчав:

— Слідкуйте за мною. Придивляйтеся. Учїться. Не хапайтеся поперед батька.

Під селом на Лиса з Лисенятами напали Собаки.

Як зачули Лисенята гавкіт, як рвонули до лісу.

Старому Лису не угнатися за ними. А Собаки все ближче та ближче. Ось-ось зубами вчепляться у Лисів хвіст. Тоді Лис закричав до дітей:

— Куди ви подалися? Що я вам казав? Не поспішайте поперед батька!.. Ах, які тепер діти.

Мораль: Батьки і діти — проблема вічна.

СПРАВИВСЯ З РОБОТОЮ

Лісова громада призначила Цапа городником. Мовляв, енергійний, упертий, та й не дурний — справиться з роботою.

Цап не відмовлявся: надіявся на свої сили.

Працювати йому довелося вдень і вночі: першої ночі він з'їв усю капусту, що росла на городі, другої ночі геть висмикав моркву...

Одним словом, через тиждень на городі зеленіли самі буряки.

Прийшли на город представники лісової громади — з контролем і перевіркою.

— А чого це в тебе самі буряки залишилися? — запитали городника.

— Нехай підростають, — відповів Цап.

Мораль: Всякому овочеві — свій час.

ХАТНІЙ ПАПУГА

Якось запитали одного Папугу:

— Де твоя вітчизна?

— Ось вона, — розправив Папуга крила на всю свою клітку. — Тут мене годують і напувають. Тут я навчився співати пісню.

Мораль: От і запитайте його: з чого починається вітчизна?

ГУМОРЕСКИ

ЯК В ОДНІМ СЕЛІ ПІДНІМАЛИ КУЛЬТУРУ

Вигнали із ферми Гната:
— П'є, напився б він золи!..
— А куди його послати? —
У конторі загули.
Бригадиром — треба вчиться.
Обліковцем — кращі є.
На конюшню — не годиться:
Жеребця, дивись, проп'є...
Думали годину, другу...
В голови вже мокрий чуб:
— Ну, куди його, п'янюгу? —
Хтось озвався: — Можна в клуб!
Більше нікуди. Для нього
Місця кращого нема.
Може, й питиме... Нічого!
Хай культуру підніма!..

А тепер сміються й кури.
Постарались не дарма:
Піднімає Гнат культуру,
Сторож Гната підніма.
Аж гуде висока стеля —
Підійдять до клубу лиш:
Вранці чується «Ой хмелю»,
А вночі — «Шумел камиш».
Кажуть: — Бач, яка натура!
Що ви зробите йому?..
Ту натуру від культури
Треба гнати, як чуму!

ВЕЧІРНЯ РОЗМОВА

— Ой, негода! — каже мати.—
Світоньку мій, світе!..
Виглянь, донечко, із хати:
Що там — дощ чи вітер?

А в дочки така вже вдача:
— Рипатись даремно.
Я ж нічого не побачу,
Бо надворі темно.

ЩИРА ПОРАДА

Жінка просила свого чоловіка,
Після вечері на збори йдучи:
— Випив ти чарку — біда невелика.
Тільки ж не лізь на трибуну, мовчи.

— Ні, я сьогодні і випив для того.
Я докажу!.. Нам ніхто не страшний.
— От якби змовчав...

— Та що тобі з того?

— Люди б не знали, який ти дурний.

БАБУСЯ ВПІЗНАЛА

Приїхали до бабусі
Два онуки в гості.
Піджаки на них чи свитки
Якісь куцохвості.

До плечей звисають патли,
Хоч заплітай коси,
І вусики общипані,
Мов п'явки під носом.

Плечі — хилі, руки — вислі,
Ноги — наче краги.
— Чи впізнала нас, бабусю?
— Впізнала... Штиляги!

ІЗ СХІДНИХ МОТИВІВ

НЕ ГОВОРИ, ЩО ТИ ВЖЕ ВСЕ ЗРОБИВ

Якщо ти дерева не посадив,
Якщо не вбив отруйної гадюки,
Не говори, що добре вік прожив,
Що все, вже все зробили твої руки.
Не поспішай-но... Подивись назад,
Оглянься в непокоєнні, в тривозі:
Чи зеленіє за тобою сад?
Чи зла не видно на твоїй дорозі?

ТИ НЕ ВІРИШ НІКОМУ

Ти не віриш нікому, нікому:
Ні дружині, ні другу старому,
Ні сусідам, яких зневажаєш,
Ні дитині, яку доглядаєш.
Ти не віриш всім людям...
нікому...
Хто ж повірить тобі самому?

КРИЛАТІ І БЕЗКРИЛІ

В людини тоді прокидається сила,
Тоді за плечима з'являються крила,
Коли вона йде до ясної мети
І вірить, що дійде,

що треба дійти.

А в кого мета затуманена, сіра
І в серці ворухиться вужем зневіра,
Тому не відчути розправлених крил,
Пройти півдороги не вистачить сил.

КОЛОЛІТЕРАТУРНЕ

ПРИНЦИП КРИТИКА Н.

Ніхто з письменників йому ні сват ні брат.
Та не на всіх гримить він грізним громом:
Той — член президії, а той — лауреат,
Той — в редколегії, а той там був стократ,
Той — в академії, а той же — кандидат.
Ще слово скажеш десь невлад...

І падає його критичний град
На молодих та невідомих.

ГУМОРИСТОВІ

Хотів заснути я. Не спалось, як на зло.
Щоб лихові зарадити своєму,
Я прочитав твою поему...
Спасибі, друже мій! Допомогло!

ПОЕТАМ-ЗЕМЛЯКАМ

Достойні ви і слави, і хвали!
Спасибі музи — добрій молодиці!
В літературу ви повільно йшли,
Та швидко перебрались до столиці.

БАЙКА І РЕДАКТОР

(Без алегорій)

В потоці книг, паперів і газет
Пролізла якось Байка в кабінет
І, оглядаючись несміло,
До самого Редактора підсіла.
В очах Редактора світився лід:
— Таких клієнтів не приймав я зроду.
Ти як пройшла?.. Запам'ятай як слід:
Сюди Байкам немає входу!
Не визнаю. Старовина. На злом.
Нехай, що хочуть, кажуть люди,
Та, поки я сиджу за цим столом,
І духу тут твого не буде!
— Це не біда. Я можу почекать,—
Сказала Байка.— Вигадав страхіття!
Ти за столом просидиш років п'ять
(А може, й не просидиш — як сказать),
А я вже прожила тисячоліття.
Пережила всіх деспотів-царів,
Всіляких самодурів і тиранів,
А що вже тих Редакторів —
Сто сот... сто тисяч!
І скажу зарані:
Як-небудь і тебе переживу.
Я все це ніби бачу наяву...

Прощай, свавільнику,— вклонилася
небога
І подалася до порога.

Нехай Редактор хоч і чуба рве,
А Байка все-таки його переживе!

ПРО МАЛЕНЬКІ БАЙКИ ТА БАЙКАРІВ

В газетах та журналах часто друку-
ються так звані маленькі байки. Серед
них багато сірих, невдалих.

Синок з газетами підсів до неньки
І так сказав їй, блимнувши з-під брів:
— Куди не глянеш — скрізь байки маленькі.
Мабуть, багато в нас маленьких байкарів.

ХУДОЖНИКУ-АБСТРАКЦІОНІСТУ

Ти взявся щось абстрактне малювати —
І називаєш «твір» свій геніальним...
А що ти будеш, голубе, співате,
Якщо тебе, наприклад, годувати
Абстрактним хлібом, салом нереальним?

ВЧЕНІ СОРОКИ

(Байка-пародія на деяких байкарів)

В службовім кабінеті у Грака
Зібралася компанія така:
Сорока-аспірантка язиката,
Сорока-доктор, горда та пихата,

Сорока-рецензент, у тих краях відома,
Сорока ще одна, розумна, без диплома,
Сорока-секретар, дрібніша птиця,
Сорока з школи, учениця.

Криклива, бачите, зійшлась громада.

А все це разом звалось в ч е н а рада!

Отож зійшлись і почали дебати.

Та все даремно, мусимо сказати.

— Чому ж? — читач цікавий запитає.

Бо ще Сороки-а к а д е м і к а немає.

Не те що десь вона літає угорі,—

Її ще не створили байкарі.

ГОРЕ ПОЕТА

— Херсонщино, мій рідний краю! —

Поет у Києві зітхає.—

Про тебе знов і знов співаю,

До тебе думкою літаю,

До тебе рвусь — в степи безкраї...

А хто ж поета не пускає?

Е П І Т А Ф І Й

ХАБАРНИКОВІ

В раю чи в пеклі він — ніхто не знає.
Вмираючи, казав: — Мені вже в рай пора.
Та я на пекло рай той проміняю,
Якщо чорти підсунуть хабара.

СКЕПТИКОВІ

Лежи спокійно, голубе, тепер:
Не сумнівайся в тім, що ти помер.

НАКЛЕПНИКОВІ

Пробрався в рай і там затих:
Готує кляузи на всіх святих.

ВТІКАЧЕВІ-АЛІМЕНТНИКУ

Назавжди сумнів у людей зостався:
Помер чи від дітей сховався?..

П'ЯНИЦІ

Він і в труні ще довго хлипав:
На похороні власному не випив.

БЕЗХРЕБЕТНОМУ

Камінням завалить горбок його низький,
Бо вилізе, немов слимак слизький.

САТИРИКОВІ

Нетлінно він лежатиме віки,
Бо був сухий, колючий і гіркий.

НЕГІДНИКОВІ

Цей сам у пекло захотів:
Повчитись підлості в чортів.

САМОГОННИКУ

В труні щось є... Ніхто не знає тільки:
Покійник чи барило з-під горілки.

ПУСТОМЕЛІ

Вклоніться цій могилі, подорожні,
За те, що прийняла посудину порожню.

ПЕДАНТУ

Залишив заповіт — взірець чесноти:
«Якщо помру, звільніть мене з роботи».

ШТАТНОМУ ОРАТОРОВІ

Не розбудіть його (нехай ніхто й не чхне),
Бо знов глаголити почне.

СКНАРІ

Недоїдав, недопивав,
Над кожною копійкою трусився.
Від смерті все-таки не відкупився
І в гріб грошви своєї не забрав.

ЗАЗДРІСНИКОВІ

Ще б жив та жив. Лежить в труні тепер.
Сконав від заздощів, що хтось раніше вмер.

БЮРОКРАТОВІ

Усе по-старому. Ніяких змін немає.
Не стукати! Нікого не приймає.

НИЗЬКОПОКЛОННИКОВІ

В могилі цій — холоуї.
Землі насипте вище!
Бо виповзе на закордонне кладовище.

ЯБЕДНИКОВІ

Тут не ростиме ні чебрець, ні рута:
В могилі — трута!

ЛЮБИТЕЛЮ ДИРЕКТИВ

Лежить, як мумія.
Не знає тління.
Чекає директив
На воскресіння.

КОКЕТЦІ

І там не пропаде. Горітиме в вогні —
І буде із вогню моргати сатані.

ЛЕДАРЕВІ

Цьому байдуже — в рай чи в пекло:
Якби лежати було тепло.

ПЕСИМІСТОВІ

Помер, зневірившись.
А нам турботи мало.
На світі веселіше стало.

СВАРЛИВІЙ ЖІНЦІ

До пекла всі стежки вели,
Усі дороги слалися.
Чорти злякались — не взяли,
Навіки відцуралися.

ЛІРКА

КОМУНІСТ

Із туману роки напливають на мене.
Бачу битви в степах і на вулицях міст.
Крізь вогонь і крізь дим із червоним знаменом
по землі нездоланній іде комуніст.
А за ним бойові арсенальські дружини,
а за ним тарашанські й богунські полки —
наче вітер шумить на полях України,
наче повинь виходить на берег ріки...
Ще луною в горах озивається пісня,
та бійці вже знімають гвинтівки з плечей.
Батьківщина живе!.. Чорні круки зловісні
не клюють уночі її ясних очей.
Батьківщина живе! Хижі орди розбито.
Гучно грає відбій чорнобривий горніст.
І виходить у степ, щоб посіяти жито,
і бригаду веде на завод комуніст...
Дальші й дальші роки напливають на мене.
Знов тривогу сурмить на кордоні горніст.
І виходить на бій у світанні червневє,
зустрічає фашиста вогнем комуніст.
Він з полками проходить від міста до міста,
у боях перевали й висоти бере.
Це для нього команда: «Вперед, комуністи!» —
Коли треба іти неодмінно вперед.
Коли важко в бою, коли сили немає,
він найперший встає — і встає на весь зріст!
У атаку іде, всіх бійців піднімає,
на дроти і на дзоти іде комуніст.
І сьогодні його зустрічають довсюди —
на будові, в селі, на околицях міст.
І радію, і гордість наповнює груди,
коли знаю, що це — комуніст!

Помилитись — це не всім дається.
Можна б і не схибити ніде.
Хто стоїть — ніколи не спіткнеться,
хто лежить — ніколи не впаде.

Хай ступну я десь необережно,
хай спіткнуся навіть на путі.
Тільки... тільки б не зробітись лежнем,
ідеальним лежнем у житті.

Чуеш, кру-кру-кру!..

Комусь курличуть журавлі,
когось вимаюють в дорогу.
А я і тут, на цій землі,
знайду і радість, і тривогу.

А я нікуди не піду,
хоча б за морем рай відкрився.
Усе — і щастя, і біду —
зустріну тут, де народився.

Комусь давай чужі світи,
екзотику чужого гаю.
Мені ж і снишся тільки ти,
моя любов, мій рідний краю.

Я онімів би в тих світах,
не знав би світлої години.
Така моя любов свята,
любов до рідної країни.

* * *

Я люблю її, з боєм люблю!..
У пекельну годину напасті
я хотів би на землю мою —
на обпалену землю мою —
дощовою краплиною впасти.

МАТИ

Рано-вранці вийде вона з хати,
Щоб у сад із сонцем їй прийти,
З добрим ранком сина привітати,
Свіжі, в росах, квіти принести.

Привітає, щось розкаже сину
Про онуків («ой, малі, малі!»)
І присяде збоку на хвилину,
Нахилившись низько до землі.

У руці зім'ятий край хустини —
Знов і знов хустину до очей...
Їй би зараз обійняти сина,
Положити руку на плече.

Обійти з ним місто, показати
Площі й парки, вулиці нові...
— Ну, прощай! Піду...—

І піде мати.

Затремтять росинки на траві.
А підвечір знов сюди із дому
Квіти й болі принесе свої...
Її син — один — в саду міському
На граніті бронзовий стоїть.

СИВИНА

Вже й сивина забіліла
Бабиним літом на скронях.
Молодість десь пролетіла
На необ'їжджених конях.

Чую лиш тупіт далекий.
Бачу стежки серед жита.
Густо, мов клекіт лелеки,
Дзвонять об землю копита.

Бачу я хмари червоні —
Хмарами небо закрито.
Скачуть і падають коні,
Падають вершники в жито.

Коники-коні гривасті,
Бистрі, як птиці, як стріли!
Як би самому не впасти
Серед хлібів перезрілих?

Я недаремно боявся
(Люди за це не осудять):
Коник мій теж спотикався,
Падав я з раною у грудях.

Згадую: білі халати,
Куля в сестри на долоні...
В полк запасний із санбату
Нас перевозили коні...

Потім походи, походи.
Наступ — як вітер і злива.
Вісли широкої води
Пінились в коней на гривах.

Ночі — похмурі, свинцеві,
Дні — люті спалахи бою.
Ніколи спати бійцеві —
Ворог не спить за рікою.

Серце напружено билось,
Піт виступав на долонях...
Може, тоді й появилось
Бабине літо на скронях.

Бачу я у ранковій імлі —
там, де вітер схиляє дерева,—
хлібороби ідуть по землі,
хліб несуть, наче сонце рожеве.

Їх коріння в земній глибині,
і земля їхнім потом полита.
Спіє жито... Здається мені,
все життя починається з жита...

Чую кроки в ранковій імлі
і гудіння моторів сталеве:
хлібороби ідуть по землі,
хліб несуть,
наче сонце рожеве.

Одцвіло... Занесло, замело...
Чи було це, чи сниться мені?
Десь за сивим туманом село
світить з ночі досвітні вогні.

Десь там роси на травках дзвенять,
мов кришталь, о ранковій порі.
Хтось мого вороного коня
осідлав у степу на зорі.

Хтось на батьківський вийшов поріг
і босоніж побіг за село...
Не впізнаю. Багато доріг
і років поміж нами лягло.

Може, й краще, що трапилось так.
Сам не знаю, чого я журюсь.
Жовтий місяць повис на дротах
і лукаво моргає комусь.

Одцвіло... Занесло, замело...
Чи було це, чи сниться мені?
Десь нудьгує без мене село,
І зажурено піють півні.

Я не з романтиків. На все дивлюсь тверезо.
І все-таки... і все-таки, повір,
мене хвилюють молоді берези:
у голубому мерехтінні зір.

Звикаю вже до старості поволі,
та не засну вечірньої пори:
мене хвилюють молоді тополі
негнутим станом, ніжністю кори.

Погляну лиш на ясени і клени —
і вже на серці спокою нема:
мене хвилює їх розмай зелений,
мене бентежить молодість сама.

СПОМИН

Це, здається, недавно було...
Бродить осінь — як жовта лисиця.
Облетіло... за ніч одцвіло.
А було ж... пам'ятаю, було.
Хоч наснився!..
 Не сниться.
Тільки спомин... А хто винуватий?
Тільки вітер і небо рябе.
Хай і так. Стисну зуби, мовчатиму...
Про любов мою
 пісню співатимуть.
Та не буде в тій пісні тебе.

Мов радість ніжна, промениста,
що сили збуджує нові,
мов степове повітря чисте,
вона в мені, в моїй крові.

Тут, тут вона... Куди не йтиму,
в які не вирушу краї,
як власне серце, берегтиму,
охоронятиму її.

Не проміняю і не кину,
не дам їй згаснути у млі...
Я передам навіки сину
любов до рідної землі.

«Пиши,— казав мій друг,— пиши.
«Глаголем» грій людські серця.
Та проти правди не гріши
заради красного слівця.

Хай часом грубий буде спів,
та завжди чистий, як роса...»
Я й не шукаю красних слів,
бо знаю: в правді вся краса.

Важко буває, гірко буває:
туга на серці, а друга немає...
Друг допоможе не раз і не двічі,
друг тобі скаже правду у вічі.
Щось не під силу — друга покликав:
сила маленька — вже сила велика...

Є в мене друзі, і смію сказати:
з друзями можу гору підняти!

Хай скриплять морози, сердиться зима,
а в моєму серці холоду нема.
А в моєму серці не свистить метіль,
бо воно збирає радість звідусіль.

Щоб пізнати щастя і життя красу,
все, що маю в серці, людям понесу.
Я роздам без жалю всю його теплінь
і не буду знати інших повелінь.

Хай гуде надворі осінь чи зима,
а в моєму серці холоду нема.
Я людському щастю, як своєму, рад...
Я люблю вас, люди! Я ваш друг і брат.

Знову тихо... як давно колись.
Сутеніє... Вечір чи світання?
Озовись до мене, озовись!
Не мовчи. Важке твоє мовчання.

У мовчанні спокою нема.
«Не мовчи!» — кричить земля і небо.
Озовись! Ти ж, рідна, не німа.
Озовись — і я прийду до тебе
в рань осінню,
як давно колись.

Гудуть вітри у мідні труби,
зривають листя на вербі!..
Отак і ти літа розгубиш
у листопади голубі.

А потім кинешся довкола
шукати їх — вернуть назад.
Даремно... Тільки вітру голос,
І невблаганний листопад.

Тільки вибалки, доли, яри —
скачуть коні в степу, як вітри.
Табуни молодих, вогняних...
Може, й мій вороний поміж них.

Може, там, на зеленім лану,
я його між хлібів дожену.
Може, десь перейму на стерні...
Недаремно він сниться мені.

Обійшов я луги і лани.
Ой, далеко забіг вороний!..
Піднімусь я на стежку круту —
зупиню на кленовім мосту.

ТИША

У лісі — тихо.
Облетіло вже
останнє листя —
як осіння пісня.

Хтось береже...
Хтось береже...
Хтось тищу в лісі
береже до квітня.

ВЕСІЛЛЯ

У хаті музика (аж піднімає стелю!),
пісні і сміх (аж дзеленчать шибки).
Дівчата і жінки веселі
десятий раз ведуть танок швидкий.

І лиш одна в зажурі похилила
вже сиву голову.

Сидить сумна.

Її любов фашистська куля вбила.
Десь у степу стоїть німа могила...
Лише весілля справила війна.

ОСІННІ МАЛЮНКИ

I

Вигрівається осінь
під багряними кленами,
під рясною калиною —
полум'яно-зеленою.

Не нагрієшся, осене!
Листя кленів холодне,
і в калини не полум'я —
грона ягід червоних.
Не нагрієшся — холодно...

II

...А за Сулою поле —
широке і привільне.
На сотні гін довкола
лежить земля артільна.

Дороги простяглися,
мов викреслені грані...
Ген трактор зупинився
на скіфському кургані.

Постояв на вершині,
мов з люльки пихнув димом:
пливуть колечка сині,
і пахне степ бензином.

Прогуркотів горою,
спускається до річки
і тягне за собою
ріллі широку стрічку...

У небі птах кружляє —
йому там — простір, воля.
І вітер роздягає
тополю серед поля.

Спустивши сиві коси,
заходить хмара збоку...
Стою, дивлюсь на осінь
серед ланів широких.

БАЛАДА ПРО РОМЕН

Ой, по горі ромен цвіте...
З пісні

Ромен, Ромен!.. Крізь сивий дим віків
я бачу щит і меч твій над Сулою.
І дико скаче половецький кінь,
мов чорний змії, густою ковилою.
В степу орда, не злічиш скакунів.
На землю градом падають копита.
І вже трава притоптана, прибита,
мов небо в неї кинуло свій гнів.
Це хан Боняк виходить на Сулу.
Двигтить земля, гуде земля, як бубон...
Дружина й чернь роменська — на валу.
«За землю руську!» — дзвінко кличуть труби.

Стає Ромен

до бойових знамен...

Насунула Батиева орда.
За тьмою тьма — стемніло поле чисте.
Нависла піч, не ніч — лиха біда:
ординська галич полонила місто.
Не стало веж і бойових знамен.
По місту слався дим гіркий, як трута.
І по горі не цвів тоді ромен,
не зеленіла під горою рута.
Невільниці тулились на луці
(і де та смерть з косою за плечима?),
на них дивились ханові стрільці
голодними розкосими очима.

Ромен! Ромен!

Ні замку, ні знамен...

Та він піднявся знов,—
 мов вийшов із ріки,—
піднявся з попелу, з руїни
 після бою...
Стояла Русь — і він стояв віки,
зелений красень над Сулою.

Садила жоржину
в саду коло хати.
«Ой сину, мій сину!» —
журилася мати.

Розквітла жоржина,
ще й листя — як рута.
А вістки від сина
немає, не чути.

Летіли лелеки
з країв невідомих.
А син — десь далеко,
не їде додому.

Засохла жоржина
в саду коло хати.
Чекаючи сина,
посівіла мати.

Вже й рученьки кволі —
немає невістки...
В безмежному полі
мовчать обеліски.

Знаю, що слово найперше,
те, що почув у колисці,
ніжне, шовкове — як м'ята —
мовила мати.

Знаю, що пісню найкращу,
ту, що в годину вечірню
спокій і сон навівала,
мати співала.

Знаю, що казку чудову,
ту, що у серці моєму
звагу дитячу будила,
мати повіла.

Як же забути те слово,
як же забути ту пісню,
як же забути ту казку —
матері ласку?

Їх не забути довіку —
слово, і пісню, і казку —
так, як не можна — о люди! —
матір забути.

ХТОСЬ БРОДИТЬ УЗЛІССЯМ

Ген поза лісом уранці
лине сполоханий птах.
Хтось у червоних сап'янцях
бродить по мокрих стежках.

Ходить узліссям, зітхає,
тихо збиває росу...

Хто се?

То осінь шукає
згублену рано красу.

Ой гуляли вітри по саду —
у верхів'ях шуміли, шугали.
Білий цвіт — на біду, на біду! —
із черешень зривали.

Білий цвіт — на стежки, на сліди.
Вже не цвіт — а сніги поміж нами.
Я пішов — сам не знаю куди,
ти лишилась за тими снігами.

Не гукнула до мене: «Вернись».
Не махнула привітно рукою.
Не пішла, як бувало колись,
у весняну зав'югу за мною.

Тільки цвіт — на стежки, на сліди...
А хотілось почути: «Не йди».

І знов цвітуть черешні біло.
В знайомий сад я знов іду.
Немало цвіту облетіло
з тих днів у нашому саду.

Сьогодні знов тебе я кликав.
Ти не прийшла... Забула ти.
А я любов свою велику
ще буду довго берегти.

Куди б не йшов, її нестиму
крізь весен синю каламуть,
як носять рану невидиму,
як муку сховану несуть.

Ще будуть радості і муки,
тривожні думи і пісні.
Ще будуть квітнути на луках
барвисто квіти весняні.

Ще будуть ранки в синіх росах
і теплі літні вечори.
Ще зашумлять нам стоголосо
в гаю високі явори.

Ще буде... м'ята коло хати...
І в зорях небо голубе...
Ще будеш ждати, виглядати;
ще буду кликати тебе.

Можна серце заповнити болем,
гострим щемом, німою розпukoю.
Я заповню своє тобою —
синьоокою мукою.

Можна серце заповнити роєм
ніжних звуків
і барвами райдуги.
Я заповнив своє тобою —
синьоокою радістю.

І немає у серці двобою,
І живе воно мрією синьою.
Я заповнив його тобою —
единою!

І воно вгамувалось, нарешті.
Ми вже знаємо, віримо...
І плывуть по садах черешні
під вітрилами білими.

З М І С Т

Павло Ключина (1914—1972). Федір Маківчук 5

БАЙКИ

Пень та Дерево	9
Крапля (<i>Лірична байка</i>)	10
Вовки	11
Батіг	12
Вовк-художник	13
Місяць та Злодій	14
Вовк і Коза	15
Гадюка	16
Іжак та Лисиця	17
В зоопарку	18
Вовк та Лев	19
Хміль	20
Сокіл	21
Сила землі	22
Без перевесла	23
Осел та Лисиця	24
Гордій на горі	25
Лисичий талант	26
Муха на пасіці	27
Свиня в наритниках	28
Оса та Бджола	29
Черепаха	30
Несучка	31
Індик-адміністратор	32
Лозина	33
Бджола і Трутень	34
Криклива Курочка	35
Камінь на шляху	36
Півень під хмарами	37
Рак-самітник	38
Сірник	39
Півник	40
Порозумілися	41
Слід залишився	42
Труба	43

Соняшник	44
Закохана Синиця	45
Чесний Кіт	47
Папуга і Соловей	48
Невдячне Горобеня	49
Блискучий Чобіт	50
Кудлай	51
Осел і Соловей	52
Вовча клятва	53
Випадок у діброві	54
Прокукурікав	55
Нова Мітла	56
Лящ і Пічкур	57
Сороки	58
Красуня	59
Наламав дров	60
Господар і Кіт	61
Ювілей	62
Свиня в саду	63
Завзяті Рогачі	64
Родич Тигра	65
Ведмеже змагання	66
Батьки і діти	67
Співаки	68
Керівний Осел	69
Кінь і батіг	70
Ворона і Горобець	71
Ласкавий Кіт	72
Бобер керує	73
Карпова цегла	74
Хоробрий Кролик	75
Пір'їна	76
Қалюжа	77
Риби і Рак	78
Метелик і квіти	79
Півень	80
Бурулька	81
Соловей і Ворона	82
Слонова витримка	83
Невдоволений Індик	84
Вовк і Мухи	85
Сорока-критик	86
Щука	87
Гуманний Тхір	88

Дуб і Баран	89
Сивий Кіт	90
Учений Папуга	91
Гвіздок у колоді	92
Обнова	93
Собача вдача	94
Завжди згодний	95
Солдатик і Мухи	96
Не на того напав	97
Мисливці і Лисиця	98
Миротворець	99
Нагорода	100
Мурашки і Ведмідь	101
Соловей у клітці	102
Ганяли Муху	103
Зевс і Жаби	104
Півняче кохання	105
Погонич та Кінь	106
Обмін досвідом	107
Нещасливий день	108
Перець і Хрін	109
Попрацював головою	110
Мудрець на бенкеті	111
Нічна пригода	112
Спійманий злочинець	113
На свій взірець	114

Б а й к и в п р о з і

Взяли й Вовка	115
Родич Троянди	115
Лисичий запас	116
Сміх — не гріх	116
Наскельна творчість	116
Великий чи високий?	117
Вихід знайдено	117
Нове в науці	118
Бери, що дають	118
Навчання — світ	119
З новим тренером	119
Невиховані діти	119
Справився з роботою	120
Хатній папуга	120

ГУМОРЕСКИ

Як в однім селі піднімали культуру	123
Вечірня розмова	124
Щира порада	125
Бабуся впізнала	126

Із східних мотивів

Не говори, що ти вже все зробив	127
Ти не віриш нікому	127
Крилаті і безкрилі	128

Коло літературне

Принцип критика Н.	129
Гумористові	129
Поетам-землякам	130
Байка і Редактор	130
Про маленькі байки та байкарів	131
Художнику-абстракціоністу	131
Вчені Сороки (<i>Байка-пародія на деяких байкарів</i>)	131
Горе поета	132

Еліта фії

Хабарникові	133
Скептикові	133
Наклепникові	133
Втікачеві-аліментнику	133
П'яниці	133
Безхребетному	134
Сатирикові	134
Негідникові	134
Самогоннику	134
Пустомелі	134
Педанту	134
Штатному ораторові	134
Скярі	135
Заздрісникові	135

Бюрократові	135
Низькопоклонникові	135
Ябедникові	135
Любителю директив	135
Кокетці	136
Ледареві	136
Песимістові	136
Сварливій жінці	136

ЛІРИКА

Комуніст	139
«Помиляться — це не всім дається»	140
«Комусь курличуть журавлі...»	141
«Я люблю її, з боєм люблю!..»	142
Мати	143
Сивина	144
«Бачу я у ранковій імлі...»	146
«Одцвіло... Занесло, замело...»	147
«Я не з романтиків»	148
Спомин	149
«Мов радість ніжна, промениста...»	150
«Пиши,— казав мій друг,— пиши»	151
«Важко буває, гірко буває...»	152
«Хай скриплять морози, сердиться зима...»	153
«Знову тихо... як давно колись»	154
«Гудуть вітри у мідні труби...»	155
«Тільки вибалки, доли, яри...»	156
Тиша	157
Весілля	158
Осінні малюнки	159
Балада про Ромен	161
«Садила жоржини...»	163
«Знаю, що слово найперше...»	164
Хтось бродить узліссям	165
«Ой гуляли вітри по саду...»	166
«І знов цвітуть черешні біло»	167
«Ще будуть радості і муки...»	168
«Можна серце заповнити боєм...»	169

Павел Ефимович Ключина
БАСНИ И ЮМОРЕСКИ

Издательство «Дніпро»
(На українском языке)

Редактор *К. М. Скрипченко*
Художники *Д. Д. Грибов, Ю. В. Северин*
Художній редактор *А. І. Клименко*
Технічний редактор *Б. С. Куйбіда*
Коректори *А. В. Кудрявцева,*
Н. В. Милиневська-Грищенко

ІБ № 283

Здано на виробництво 22. 02. 78.
Підписано до друку 04.05.78. БФ 34268.
Формат 70×90¹/₃₂. Папір друк. № 1.
Гарнітура літературна.
Друк високий.
Умовн. друк. арк. 6,435.
Обліково-видавн. арк. 4,0.
Тираж 20 000. Замовлення 8-46.
Ціна 60 коп.

Видавництво «Дніпро»,
252601, Київ-МСП, Володимирська, 42.
Київська книжкова фабрика «Жовтень»
республіканського виробничого об'єднання
«Поліграфкнига»,
252053, Київ, Артема, 23а.

Ключина П. Ю.

К52 Байки та гуморески.— Київ, «Дніпро», 1978. 175 с.

ІСБН

До видання ввійшли кращі твори з багаторічного доробку відомого поета-гумориста, що складається з понад десяти оригінальних збірок байок, гуморесок, пародій і байок у прозі та невеликої добірки лірики.

К $\frac{70403-102}{M205(04)-78}$ 88—78

У2